

חוברת ח"י

קו ל

יובאי

קרמניץ ועומסק

ביעראל ובתפוצות

ע מ ז

67

70

72

77

מ ז ל ט ו ב

ת נ ח ו מ י ס

ארגנטינער אפטיילונג

המאזן הכספי

ה מ ע ר כ ת:

מ. גולדנברג, י. רוכל, י. גולדברג, צ. ברנשטיין, ש. סקולסקי, ש. ויסמן, א. מורדיש,
מ. אלת-יקר, י. סובול.

עיצוב גרפי: א. ארגמן.

מחיר החוברת כולל דמי חבר - 50 שקל, בחו"ל \$ 15

כתובת המערכת: ארגון יוצאי קרמניץ ושומסק, רח' לה-גרדיה 67, חל-אביב,
מיקוד 672213, טל: 03-399062.

William Kogan, 6828 Juno Str.
Forest Hills, N.Y. 11375 U.S.A.
Cesylia Katz, Pasteur, 235 3e A. Buenos-Aires, Argentina
Max deser, 158 Anderson Ave, Winnipeg 4, Man, Canada.

ההפצה בחו"ל:

ח ו ב ר ה ע נ י צ י ם - א י נ ה א ל ט

ע מ ו ד

1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

66 - 38

ה ל כ ו ל ע ו ל מ ם

- יצחק וקמן ז"ל - מנוס גולדנברג, דוד ראפאפארט;
- מאיר שווארצאפל ז"ל - מנוס;
- אברהם ביברמן ז"ל - י. אבידור;
- יוסף שרון (שוורצפל) ז"ל - י. שרון;
- בריינה קוטלר ז"ל - ס. ולברג;
- י. פיקס ז"ל - מ. גורביץ;
- שרה פיקס (ברנשטיין) ז"ל - מ. גורביץ;
- לאה ז"ל - אריה מורדש;
- אברהם שפיר ז"ל - המשפחה;
- מ. חרש ז"ל - מנוס;
- ז'ביה כיוסטין (ברמן) ז"ל - י. גולברג;
- א. יודנסקי (שיכמן) ז"ל - מנוס;
- ד. מנוסיביץ ז"ל - המשפחה;
- ברוניה קרפל ז"ל - חמר וניצה בנוחיה;
- יצחק גינצבורג ז"ל - נעמי גינצבורג;
- כוריס (בול) שטרן ז"ל - מ. אוח-יקר;
- אריה קוטלר ז"ל, עשר שנים למותו - מ. גולדנברג;
- בופרה ז"ל, ראש העיר קרמניץ - י. גולברג;

ד ב ר ה מ ע ר כ ת

בני עירנו היקרים, הקיץ מלאו 35 שנה לייסוד ארגוננו.

היה זה בשנת 1946, כאשר השמועות המעורפלות והנוראות על כל מה שקרה לביתנו הישן התאמתו.

היוזמה לייסוד הארגון באה מצד אנשי קרמניץ אחדים, בראש ריבה ברנשטיין ויעקב שפיר זכרונם לברכה. הפגישה הראשונה של היוזמים, בה הוקם ועד הארגון, התקיימה אצל שפירוכן גם ישיבות אחרות. פגישות מאולתרות של אחדים מחברי הועד התקיימו בביתם של בריינה ואריה קוטליר ששכן במרכז תל-אביב.

אחדים ממיסדי הארגון כבר בעולם האמת. אחרים הפסיקו מסיבות שונות את פעילותם, ואלה שנשארו על משמרתם עושים את הכל שבאפשרותם, שקרמניץ היהודית תחיה בלבוחיהם של בני-עירנו באשר הם שם.

כאשר מביטים אנו אחורה ורואים את כל מה שעשינו למען השגת המטרה הזאת, יכולים כל אלה מאיתנו שהשקיעו בכך כל כך הרבה עמל, זמן ומרץ, לפחות בחלקו, להשקיט את מצפונם השואל אותנו לעחים קרצבות, במה טובים אנחנו מקירינו, שזכינו להמנע מגורלם המר.

רגש האשמה הזה קיים אצל כל אחד מהנשארים בחיים, וזה אשר מביא את רובם של בני עירנו, מדי שנה בחום הגדול מכל קצווי הארץ לאזכרות השנתיות בסמינר.

שם באזכרות מפרקים אנו למספר שעות אח הנוסטלגיה המקוננת בנו כל השנה. זה מתבטא בפגישות המרגשות ביי בני העיר, ואם זו תופעה הקיימת אצל כל הלאנדסמאנשאפטים באזכרותיהם השנתיות, אזי הגעגועים לביתנו הישן, לנעורינו, לאורח החיים הפשוט, לאנשי העמל המקוריים של שם, חזק פי כמה על ידי חזכרות "קול יוצאי קרמניץ" שאנו מוציאים לאור כבר 4 יום.

כבר 14 שנים, שאנו יצרנו קשר הדוק בינינו ובין בני עירנו כאן ובחוץ לארץ על ידי החוברות.

ההדים המגיעים אלינו מחברינו כאן ומחוץ לארץ אחרי כל חוברת חדשה שהם מקבלים, מרגשים ומעודדים ביותר, וזהו הכוח העוזר לנו להתגבר על כל המכשולים והמחחים הקשורים בהוצאת כל חוברת חדשה.

בחוברת מספר 3 וחבורות אחדות אחרי זה נומנים אנו רק קטעים מההדים שמביעים חברינו אחרי שקיבלו את החוברת מספר 1. זה הם עושים גם אחרי החבורות הבאות.

אחד מההדים האלה הוא של חברנו היקר י. וקמן ע"ה:

"... כן בני עירי היקרים!

כאשר ראיתי את הכותרת קול יוצאי קרמניץ, נתגלחה בפני קרמניץ שלנו עם האותיות המוזהבות מעל בית-הכנסת הגדול "בית קדשנו ותפארתנו", ויתר בתי הכנסת וכל אותם הפרנסים העוסקים בצרכי צבור וכן יורויסקויע אוטשילישטשע (בית הספר הממלכתי היהודי) ומדרגות ר' נחמן השען שעל מדרגות ביחו ישבו להם ברווחה העגלונים, ועוד הרבה תמונות אחרות הקרובות ללבי".

החוברת החדשה תישא את הכותרת "קול יוצאי קרמניץ" חיי 18.

נקה שהמספר הסימבולי חיי ישמור עלינו וימנע מאיתנו את האבדות הקשות שפקדו אותנו בשנה שעברה.

א מ ן !

ל כ ל ח ב ר י נ ו ו ל כ ל ב י ת י ש ר א ל - ש נ ה ט ו ב ה

החוברת הזאת אמורה היתה להופיע ערב ראש-השנה תשמ"ב והנה כבר עברו 8 חדשים מאז. ורק עכשיו נעשים הצעדים האחרונים להוצאתה. העיכוב הממושך והמצער הזה לא באשמחנו נגרם. מתוסרי ישע עמדנו מול הגורם לכך. לא נוכל לעמוד כאן על הפרטים נגיד רק, שהוא ריפה אח ידינו, שיבש את עבודת המערכת יגרם לנו הרבה דאגות ועגמת נפש.

במשך הזמן ה"ה נפטרו, לצערנו, אחדים מבני עירנו. את הנקרולוגים לזכרם נוכל לתת בחוברת מס' 4. על זה אנו מודיעים במדור "תנחומים" בחוברת. אולם לא נוכל שלא להזכיר כאן את חנוליה שפיר (פולטורק) ז"ל.

בהזדמנויות טובות ובפירסומים שלנו ציינו את תלקו החשוב של יעקב שפיר ז"ל בחיי החברה היהודית בקרמניץ, ביחוד באביב המהפכה הרוסית ויותר מאוחר בראשית שלטונם של הפולנים שם.

חנוליה היתה שותפה לפעילויותיו הללו. בדירתם הקטנה, שמעל לחנוחו של אביה, איצי פולטורק ז"ל, התקיימו הפגישות של פעילי הנוער-היהודי הלומד, לשם הכנת אספות

ותהלכות, שקשורות היו לאירועים ההיסטוריים, בהם היתה כה עשירה התנועה הציונית בעת ההיא.

בכל הפגישות האלו זכינו לקבלת פנים חמה מצד חנוליה והכיבוד הביתי שלה הוסיף להן אופי חגיגי.

במרפסת הצרה שלהם, שהיתה צופה ל"שירוקה" הובח היסוד לקן "השומר הצעיר" בקרמניץ.

והנה אחרי שנים רבות, בהגיע אלינו הבשורה על שואת עירנו ישבנו שוב, קבוצת בני עירנו, במרפסת של השפירים, אולם הפעם, המרפסת לא היתה צופה ל"שירוקה", אלא לרחוב כרמיה בחל-אביב, ליד "הבימה".

נרגשת עד דמעות היתה הפגישה הזאת. האסון הגדול, שפקד את יהודי עירנו חי היה עוד, במלוא חריפותו, בקרב כל אחד מאיתנו. באותו ערב של קיץ 1946 ובמרפסת הזאת החלטנו להקים את "ארגון יוצאי קרמניץ", התחילה התקופה של 35 שנים לקיומו, כפי שצינו בראש דברנו כאן.

את ישיבותינו בשנים הראשונות היינו מקיימים בבתים של השפירים. גם כאן יצרה חנוליה אוירה ביתית, שהזכירה את חום ביתם בקרמניץ. וכך היא המשיכה, כשיעקוב הפך ליושב בית עקב מחלתו הממושכת ואנשי קרמניץ מכאן ומחוץ לארץ היו באים לבקר.

את חנוליה ראינו, כותב השורות האלה, ואשתו בפעם האחרונה בביה החולים, בו היתה מאושפזת. היא קבלה אותנו, צמודה לכסא הגלגלים שלה. היה זה שבועות אחדים, אחרי מות בנה יחידה, אברהם ז"ל. אותו אנו מטפידים בחוברת הזאת. הסברת הפנים שלה היתה גם כאן כבכל השנים....

י ה י ז כ ר ה ב ר ו ך ן

פ ו ן ר ע ן א ה צ י ע

טייערע לאנדסלייט, היינטיקן זומער ווערט 35 יאר זינט מיר האבן געגרינדעט דעם "ארגון יוצאי קרמניץ" אין ישראל. דאס איז געווען אין 1946, ווי נאר די נעפלידיקע, שרעקליכע, אומגלויביקע ידיעות וועגן דעם וואס דארט, אין אונזער אלטער היים, איז געשען האבן, זיך ארויס געוויזן פאר אומרשמנותדיקן אמת.

די אינציאטיוו איז געקומען פון איניקע, נאך דעמאלט יונגע קרעמעניצער, בראש פון ריבע בערנשטיין ז"ל, יעקב שאפיר ז"ל, און מאנוס. א טייל פון די גרינדער פון ארגון זיינען שוין אויפן עולם האמת א טייל האבן, צוליב געוויסע סיבות, אויפגעהערט זייער טעטיקייט, און די וואס זיינען געבליבן ביז היינט טוען אלעס, כדי דאס יידישע קרעמעניץ זאל לעבן אין דן הערצער פון די לאנדסלייט אונזערע. אומעטום ווי זיי געפונען זיך, העטן מיר קוקן צוריק און זעען דאס אלעס וואס מיר האבן געגרינדעט פאר דעם צוועק, קענען די וואס האבן אזוי פיל מי, צייט און ענערגיע אויף דעם געווינדעטע, כאטש טיילווייז שטילן זייער געוויסן, וואס פרעגט בא אונז, אפטמאל, מיט וואס האבן מיר זוכה געווען אויסצומיידן זייער שרעקליכן גורל.

אט דאס געפיל פון שולד און חוב איז פאראן בא יעדן פון אונדז. און דאס ברענגט די גרעסערע טייל פון אונזערער לאנדסלאט, יעדעס יאר אין די ברענענדיקע היצן פון די ווייטסטע עקן פון לאנד, צו די אזכרות פאר די קדושים אונזערע

דארט אויף די אזכרות ווערט אויסגעלאדן אויף אייניקע שעהן די נאטטאלאגיע וואס באהערשט אונדז א גאנץ יאר. דאס דריקט זיך אויס אין די רירנדע באגעגנישן פון די לאנדסלייט-אוי סעמינאר, אויף אייניקע שעה זענען מיר אין קרעמעניץ און ווידער יונג.

און אויב אט יי דערשיינונג איז געמיינזאם בא אלע לאנדסמאנשאפט' אויף זייערע אזכרות. איז יי ליבע, די בענקשאפט צו דער אלטער היים, צו די יונגע יארן אונזערע, צו דעם פשוטן ארט לעבן פון די אייגענהארטיקע, הארעפאשנע קרעמעניצער ברודער אונזערע, פולפאכיק פארשטארקט דורך די העפטן "קול יוצאי קרמניץ". וואס מיר גיבן ארויס שוין 14 יאר.

שוין 14 יאר ווי מיר זענען ענג געבינדן מיט אונזערע לאנדסלייט דורך די העפטן דא און באזונדערס מיט די אין אויסלאנד. די אפרופן פון זיי און די תברים דא אויף יעדער באקומענער העפט איז רירנד און דערמוטיגענד, איז א כוח, וואס עלפט אונדז בייצוקומען אלע שוועריקייט און אנשטרענגונגען, פארבינדענע מיטן ארוסגעבן פון יעדער נייע העפט.

אין "קול יוצאי קרמניץ" נומער 3 גיבן מיר נאר א טייל פון די אפרופן פון די חברים.

אין אויסלאנד אויף דער ערשטער העפט, "קול יוצאי קרעמעניץ" ו' א', וואס זיי האבן באקומען. ענליכע אפרופן האבן מיר באקומען נאר יעדער נייער העפט.

איינער פון די אפרופן אין העפט ג' פון 7 אויגוסט 1968 איז י. וואקמאנ'ס ע"ה:

"... טייערע ליבע לאנדסלייט ווען איך האב דערזען אויף דעם שער-בלאט די ווערטער: "קול יוצאי קרמניץ" האט זיך פאר מיר אנטפלעקט מין - אונדזער קרעמניץ מיט די באגילדעטע אותיות אויף דער גרויסער שול "בית קדשנו ותפארתנו" מיט אלע איבעריקע במי-הכנסת, מיט אלע טיכטיקע עוסקים בצרכי-ציבור.

די "יעוורעסקאויע אוטשלישטשע", די טרעפ פון רי נחמן זייגערמאכער, וואו די איזואזשטיקעס פלעגן זיך אזוי ברייטלעך זיצן, און פיל אנדערע היימישע בילדער..."

עס גייט נאך א ריי אפרופן אין דעם גייסט אין דערזעלבער העפט.

די נייע העפט נומער 18 וועט טראגן אויפן שער-בלאט דאס קעפל "קול יוצאי קרמניץ" חוברת ח"י, 18.

לאמיר האפען, אז אט דער סימבאלישער נומער וועט אונדזער ארגון פארהיטן פון די צו גרויסע אבדות, וואס מיר האבן געליטן דאס לעצטע יאר. אמן

לכל חברינו וכל בית-ישראל שנה טובה

די העפט האט געזאלט דערשיינען ערב ראש-השנה חשמי"ב, אבער צוליב געוויסע סיבות, גענצליך אומבאלאנגטע אין אונדז, איז געשיין אט די אזוי לאנגע און שטארק פארדוסליכע פארשטעטיקונג.

די רעזאקציע

יעקב שייפער

ייער וועניק פין אונדז, קרעמעניצער, ווייסן אז דווישן די פערזענליכקייטן, מיט וועלכע מיר שטאלצורן, געפונט זיך אויך דער בארימטער און אייגענהארטיקער יידש - פאלקסטי-מליכער קאמפאזיטאר יעקב שייפער.

וועגן זיין שאפן שרייבט ד"ר ל. זשיטניצקי אין איין עסיי אין דעם יזכור בוך, וואס די קרעמעניצער לאנדסלייט האבן ארויסגעגעבן, אין ארגאניזאציע מיט רויסער התלהבות.

צו שייפערס 20-טן יארצייט, וואס איז אויסגעפאלן אין 1956 איז אין דעם חשובן חודש-שריפט "ידישע קולטור", דאן רעדאגירט דורך נחמן מייזל ז"ל, פובליצירט געווארן א רייכע עסיי פון זארי גאטפריד, קאליפארניע, אין דעם עסיי אנאליזירט דער מחבר אויף גאר א ברייטן פארנעם שייפערס מוזיק - שאפונגען.

מיר וועלן דא ברענגען נאר אייניקע ציטאטן פון דעמדאזיקן עסיי: "וועניק איז די דאל קונסטלער פיי אונדז, וואס מירן זאט אזוי אפט רעדן וועגן זיי מיט אזוי פול ליכשאפט און פארערונג, ווי עס אויך דער פאל מיט יעקב שייפער, וועלכער איז שוין צוואנציק יאר אופן "עולם האמת", און דא האנדלט זיך נישט אזוי פון רעדן וועגן אים, ווי וועגן זיין רסדרדיק רעדן צו אונדז דורך זיינע מוזיק - שאדונגען. עס רעדט צו אונדז שייפער דורך זיינע כאראליר ווערק, וועלכע האבן די לעבענס - קראפט, די פרישקייט, דעם קינסטלערישן, אמת און אידיאיש אנגעלאדנקייט, וואס זיינען אין א היפשער מאס אויך גילטיק צייטמעסיק אין די היינטיקע טעג".

און אויף איין אנדער פאלץ זאגט דער מחבר: "ווייניק ידישע קינסטלער האבן אין זיך פארמאגט דעם גרויסן טאלאנט, דעם שאפונגס - פונק מיט דער פייאקעקייט און ווילן צו פראקטישער ארגאניזאציע - בויענאג ווי יעקב שייפער. איבער דעם אלעס איז שייפער געווען באהיט פון טיפן אידעאליזם און גלייבן אין א וועלט פון פרייהייט און שלום. . ."

אין איינעם פון זיינע מאנאמענטאלע אראטאריעס, צונויפגעשטעלט פון צו באזונדערע דיכטערישע שאפונגען, פיגורירן מיט זייערע פרעטיקע פערזענלעכע האפשטיין, אהרן קישניראוו, איציק פעפער, אשר שווארצמאן און לייב קוויטקא.

אין א צווייטער אראטאריע פיגורירן א ריי באווסטע אמעריקאנער יידישע - פאעטן.

באם סוף פון עסיי באדויערט זייער, דער מחבר וואס שייפער איז אזוי פרי אוועק פון דער וועלט און פרעגט. " וויספיל לידער און קאנטאטאס וואלט יעקב שייפער געשאפן אויבער אזעלכע טעמעס, ווי דער יידישער חורבן אונטערן היטלערזם, וועגן דעם טראגישן גורל פון די פאעטן - דוד האפשטיין, איציק פעפער, פרץ מארקיש און די אנדערע אדער וועגן דעם אויפקום פון מדינת ישראל"

גאר אינטערעסאנט און אינהאלטס - רייך איז די מאנאגראפיע אין 2 טיילן, וואס איז געשריבן געווארן דורך י.ב. ביילין מיטן נאמען: "יעקב שייפער זיין לעבן און שאפן." אין די 350 זייטן פון דעם בוך גיט דער מחבר ופ א ברודיקן פלאץ שמפעריס קינדער - יארן און פריער יוגנט אין קרעמעניץ.

דא ווערן פאר אונז אנטפלעקט אייניקע אספעקטן פון דעם לעבענס - שטייגער און קרעמעניץ און סוף פון 19-טן יארהונדערט און אין אנהויב 20-טן.

"שייפער איז געבוירן גע-
בורן אין יאר 1888 זיין
פאטער איז געווען זיין
גאנץ לעבן א סטאליער
און א גרויסער קבצן.
און אליין אויך ארויס
געשטאמט פון א ריי
דורח סטאליארעס משה
דוד שייפער וואדער סופר
ווי ער האט זיך גערופן
יעקבס פאטער, איז געווען
א איד א חסיד און א מנגן
באם רבינס טיש און איז
חסידישן שולעכל
שטייענדיק באם סטאלי-
ארסקין ווארשטאט אין
הובלענדיק, אדער זעגט-
דיק, האט זיך זיין מויל
ניט צוגעמאכט הייליקע
ניגונים זיינען געפליגן
אין דער לופטן צו זאמען
מיט די וואנעדקע הול-
צערנע סטרושקעס אדער

שייפער מיט א גרופע חברים אומגעפער אין 1910
פאר זיין אפפאר קיין אמעריקע אינמיטן מיטן
קאמערשטשעסקו הוטל זיצט חיים גובעלבאנק

זאג-שטוב. א סברה, אז יאנקל איז טאקו געווארן געווארן אין ווארשטאט, וואס איז געווען אי א ווארשטאט, אי א וואוינונג. די ערשטע קלאנגען, וואס זיינע אויערן האבן פארנומען, זיינען געווען סיי פון די זעגן, האמערס אין הובלען און סיי פון זיין פאטערס חסידישע ניגונים.

אזוי הויבט אן ביילין דאס קאפיטל קרעמעניץ אין שייפערס ביאגראפיע.

נאך אין די פריע קינדער - וארן זיירט זיך שייפער אויס, אלס זינגער בא פארשיידענעס חזנים אין קרעמעניץ און אין בראד, דארט האט ער פארבראט צוואר. בראד איז פארן יונגן שייפאר געווען א ברכה ער האט זיך דארט שטארק אנטוויקלט וועלטלעך און א רויסגעקראכן פון די פיר איילן פון דער קרעמעניצער חלמוד תורה.

נאכן אומקערן זיך א היים פרוווט זיין טאטע א רעד טאן מיטן זון וועגן לערנען צו ווערן א חזן-שוחט. אבע דער זעכצן ווערקער יאנקל שייפער זאגט זיך דערפון אפ.

איינוקע פין יאנקליס חברים, וואס האבן מיט אים געלערנט אין דער חלמוד-תורה, זיינען אירט געווען די פירער פון "קליינעם בונד", וואס האט אויך ווי דער אלגעמיינער "בונד" געפירט איין אונטערערדישע טעטיקייט. יאנקל איז דורך זיי צוגעצויגן געווארן צו זייער קרייזל.

ערי האט זיך אנגעהויבן באקענען מיט דער יונגער פאלקס-אינטעליגענץ, וואס האט זיך גרופירט אין קרייזלעך פון זעלבסט-בילדונג און געשטאנען נאענט צום "בונד". עס איז פאר אים דא אופגעקומען עפעס א נייע וולט.

ווען יאנקלס פאטער איז געשטארבן האט ער איבערגענומען די סטאלעריי, און אזוי ארום איז ער געווארן א סטאליאר. אבער ער האט פארגעזעצט זיין זעלבסט-בילדונג מיט גרויס דערפאלג.

אין ווענע וארן 1905 און 1906 האט קרעמעניץ מיט געפיבערטמיט דעם גלגעמיינעם אויפשוואונג איבערן לאנד אפן געבויט פון זעלבסט - טעטיקע ארגאניזאציעס, פראפעסיאנעלע פאראיינען, קולטור אינסטיטודיעס, ביבליאטיקן, דראמאטישע גרופעס. דער יונגער שייפער האט זיך אומיטום געווארפן, אומעטום בייגעט - אגן עטליכע מאל ארגאניזירט כארן.

שייפער נעמט באזוכן א יוגנטליכן קרייזל, וואס קמט זיך צוזאמען אין דעם הויז פון א יונגער אקושערקע (ווי עס ווייזט אויס זיגעלבוים פרול).

דארט בא דער אקושערקע באקאנט זיך יאנקל מיט א שילערן פון לעצטן קלאס גימנאזיע, וואס האט באלאנגט צו די יחוסדיקסטע דא מוליעס אין שטאט און ביידע ווערן פארכאפט אוי דער נעץ פון א פיירליכער ליבע

פיאניע'ס עלטערן האבן זיך דערוואוסט, אז זייער שיינע טארטער פירט זיך ארום עפעס מיט א פריאסטן סטאליער - יונג, וואס איז אמאל געווען א משורר בא חזנים: "וואס פאר א שרעקליכע בושא פארלייט?"

אונטערן דרוק פון די עלטערן אירע, האט זיך סאנע אויפגעהערט בא-עגנען מיט יאנקלען עפנטלעך. זייערע באגעגנישן פלעגן פארקומען שפעט אין אונט אויף דער "באנע"

אין איינעם א אוונט אין סאניע נישט געקומען צו דער נאגעגניש. יאנקי האט לאנג געווארט זי אז אויך נישט געקומען אופן צווייטן טאג. דאן האט ער זיך דערוואוסט פון גיין אנגעשטעלשן איז געשעפט פון סאניע'ס עלטערן, אז מהאט סאניע מיט געוואלט אוועקגעפירט ערגיץ אין א צווייטער

שטאט דערזעכער אנגעשטעלטער האט זיי ביידע געהאלפן זיך פארבונדן און אין איין שיינעם פרימארגו האט זיך די שטאט דערוואוסט, אז סאניע אפרח מיט איר געליבטן זענען אין געהיים אוועק קיין אמעריקע שוין אויף דער שוץ האבן זיי חתונה געהאט אויסצופירן דעם פלאן פון אנטלויפן האט זיי מאטעריעל געהאלפן סאניע'ס שוועסטער רוסיע

שיפער'ס ערשטע פרוי, סאניע (שרה)

געווען איז דאס, בערך, אין 1910 אנקומענדיק קיין אמעריקע. האט זיך שייפער געשטעלט ארבייטן אין א סטאלעריי

ער איז אבער באלד אריינגעצויגן געווארן אין דער מוזיקאלישער וועלט. פריהער אין דער ליטורגישער ביי באווסטע חזנים און נאכער מיט ריזיקע שריט האט ער גענומען שפאנען פאראויס און דערגרייכט דעם מעמד, וועגן וועלכן מיר הערן אין אנהויב פון דאזיקן ארטיקל.

נאק זיבן יאר פון גליקליכן צוזאמענלעבן מיט סאניען, טרעפט שאפערן א גרויסער אמגלוק זיין ליבע סאנוע גייט אויס אונטער דעם מעסער פון א כיורוג בשעת אז אפעראציע, וואס איז באטראכט געווען אלס מינדערווייטיקע, געשען איז דאס אין 1917 פון דער וואונד האט זיך שייפער קיינמאל נישט אויסגעהיילט.

י.ב. בילון, דער אויטאר פון שייפער'ס ביאגראפיע, שרייבט - צו זיינע רייכע מוזיקאלישע חלומות צו די וואונדערבארע לאנדשאפטן פון קרעמעניץ. ביילין שרייבט "דאס שפאצירן אינעם געגענט פון דער באנע און די אנדערע בערג איז פארן יונגען שייפער געווען נישט בלויז א שפאציר... אין אזעלכע פלערער, ארום שפרייזענדיק מערסטנס אליין, פלעגט ער אויסוועכן זיינע מוזיקאלישע חלומות. די אינדרוקן פון קרעמעניץ און איר אומגעבונג האבן זיך בא שייפערן נישט אפגעווישט ביז די סאמע לעצטע יארן. אף א שפאדור, וואס מיר האבן צוזאמען געמאכט אין 1936, עלטערע מאנאטן פאר זיין טויט, אין "קינדערלאנד" האבן מיר זיך אף א ווילע צוגעזעצט אפדורען. וואן שייפער האט אף א מינוט פארמארט די אויגן, האט אים דער שרייבער פון די שורות געפרעגט אין א שפאס:

- יאנקל, וואו ביזטו עס איצט געווען? - רבין געווען אין קרעמעניץ.
- האט ער זיך פארשעמט, און זיינע גרויסע פולע אויגן האבן אויסגעדריקט עפעס א מין פארשול-דיקטקייט דאס דערמאנט אונדז דאס וואס מארק שאגאל, האט אויבערגעלעבט אין דעם אינטער-ווין, וועלכן מיר געבן אין דער איצטיקער חוברת מ.ג.

שייפער איז אין דעמאלטן יאר דעם ערשטן דעצעמבער 1936. פלוצעם געשטארבן אין עלטאר פון 42 יאר. זיין לווייה איז פארגעקומען דעם 5-טן דעצעמבער אין ניויאק דאס איז געווען א רוזיקע דעמאנסטראציע פון פיל טייטענטער יידן פון גאנץ אמריקע פאר זיין קונסט און צויבערנדע פערזע-נליכקייט. במשך פון 3 שעה זיינען דורכגעגאנגען פארביי דעם ארון ואין דעם גרויסן זאל פון אפערא הויז טויזנטער און טויזנטער מענטשן. א גרויסע 20 - טויזנט - קעפיקע מאסע, וואס האט נישט געקענט אריין אין פול געפאקטן זאל בעת דעם הספד האט שעהן לאנג געווארט אפן אנהיים פון דער לוייה אונטער א גוס - רעגן.

כאטש שייפער איז אזוי יונג געשטארבן, איז זיין מוזיקאלישע ירושה קאלאסאל זיין מוזיק באגלייט לידער פון די בא-יימטע יידישע זיכטער ווי: א. רייזן, מ. ראדענפעלד, י. פרוג, א. ליעסיו, מאנו לייב, נראדערזאן, מ. האלפער, פרץ הירשביין, פרץ מארקיש, האפשטיין איציק פפער און אנדערע.

זאל אונדזער בארומטער און אזוי באליבטער ביי צו יידישע ארבייטער - מאסן לאגדסמאן יעקב שייפער אויך דורך אונדז קרעמעניצער ווערן פאראייניקט

געשטאלטן פון אמאל

(בערט - דב קרעמענטשווגסקי)

ו די אומבעקאנטע זעלנער אין
די חפוצות, וואס א דאנק זייער
איבער געגעבנהייט, אויסדויער
און לובע צום ציוניסטישן געדאנק
איז דערמעגלעכט געווארן די
גרינדונג פון מדינת ישראל, האט
הערט אויך בערל דב קרעמענטשווגסקי. א ייד
א משכיל, וואס איז אנגעזאפט געווען מיט די
אינעען פון דער השכלה באוועגונג, האט ער זיך
מיט לויב און לעבן אפגעגעבן דער ציוניסטישער
טעטיקייט. געוואן אקטיוו אויף אלע געביטן פון
דער פארצווייגטער ציוניסטישער ארבייט אין
קרעמעניץ. פונקט ווי ביי כוזיזע לאנדעסבערג און
ביי זיין שוואגער, מאיר גאלדרינג, האט אויך ביי
אין דער דאניזם פארפולט זיין גאנצן וועגן.

עד היום ווען עס ווערט דערמאנט דאס ווארט "ציוני", שטייט פאר מיר איך דאס געשטאלט פון
קרעמענטשוולסקין אזוי, ווי מיר שעמן אים דא און זיין כולד. ווייל נאר אדעלנע וויער, בחיזע
לאנדעסבערג, מאיר גאלדרינג, יעקב שאפיר און די אנדערע האבן אט דעם טיטול "ציוני"
פולשטענדיק פארדינט.

קרעמענטשווגסקי האט מער, ווי אנדערע ציוניסטישע טוער אין קרעמעניץ, געהאט א
פארשטענדניש פאר די פראבלעמען פון דער ציוניסטישער יוגנט אין שטאט. ער האט פארדונט
זייער פולן צוטרוי צוריק זיינע קינדער, וואס האבן אלע אנגעהערט צו דער "השומר הצעיר"
באוועגונג.

און סאז א שאד כוז גאב, וואס דער אומבעקיונטער זעלנער, קרעמענטשווגסקי האט, פונקט.
ווי דער גרעסטער טייל, פון אט צו זעלנער, נישט נאר דערלעכט צו זען די פארווילקלעכונג פון
זיין לעבענס לאנגען חלום, נאר אפילו נישט צו ערן וועגן דעם. איין גרויסע נחמה איז דאס,
וואס זיינע קינדער און אייניקלעך זעצן פאר און ישראל.

מיט דערזעלגער איבערגעגעבנהייט, וואו זייער פאטער און זיידע, א פארצווייגטע געצעל-
שאפטליכע טעטיקייט, ווער אין קיבוץ, און ווער אין שטאט. אלע זעמען זיי געבליבן טריי די
פרינציפן פון דער באועגונג, צו וועלכער זוי האבן פון זייערע יונג ווארן אנגעהערט.

קרעמענטשעוויטשקי ו"ל אוז געשטארבן אין 1941, ווען קרעמעניץ איז אובערגענומען געווארן
דורך די פאזיעטן. אין כאטש זיין טויט איז נישט געווען קיין לייטער (א ראק), העט צאק דער
גורל רחמנות געהאט אויף אים. און פון אים פארמיטן די שרעקליכע אובערלעבענישן אונטער
די נאדישע מערדער.

י ה י ה ז כ ר ו ב ר ו !

א מ א

בוקר. אמא התעוררה כבר משנחה אבל טרם ירדה מהמטה. היא שוכבת על גבה, לצדה האחד ילד בן ארבע, לצדה השני תינוק רך. למטה מגיל שנתיים, שהוא ישן עם אמא לסרוגיון. מטחו הקבועה היא בעריסת הזרדים היורדת מן התקרה בחבלים, וכדרך התינוקות הוא לפעמים נוכה בלילות מאי נוחות או ממחושים שונים ואז אמא מעבירה אותו אליה ומניקה אותו ולא חשוכה השעה ולא חשוב הזמן.

ילד שלישי מעל גיל שנתיים ישן במיטה שרגליה קבועות על שני חצאי קשתות, כדוגמת הבסיס של כורסות הנדנדה, המאפשרים לנענע את המטה ולעודד הרדמת התינוק הישן בה בשעות הבוקר רגיל גם הוא להתגנב למטה ולשכב על יד אמא. שוכבת אמא בין התינוקות. פניה הבהירים, פני מלכה לאים עם חיוך של סיפוק על פניה, כששערותיה הארוכות בצבע הזהב לא מסודרות בצורת קוקו, כבמשר כל שעות היום, אלא מפוזרות סביב פניה הבהירים.

אהבתי להסתכל לעבר הפינה האפלה לפניה של אמא, הנראים כציוור של ראש מלכה במסגרת זהב, ובשני צידי פניה שני ראשים מיניטוריים בהירי פנים ושער, איזה מראה של יצירה אלוהית! התמונה והשקט כל כך שונים ממה שמתרחש סביב בחורבת החדר המאכלס בצפיפות עם חשעה ילדים. עכשיו, בשעות הבוקר נהנים כולם מהשינה, אינם רגישים לריחות הרעים, לליכלוך כלי המיטה והכותונות שהם לובשים, כל מי שלא נמצא בחדר זה בשעות הבוקר לא יוכל להנות מיופי דמות עילאית זאת, כי מי שפותח את דלת הבית מבחוץ נתקל באויר הדחוס והריחות המתפרצים בדחף החוצה, חושיו מתקשים ועיניו כהות מלראות ולהבדיל בין היופי שביצור האלוהי הזה בין כעור עלי אדמות.

אמא קמה מהמטה, התמונה של ראש מלכה במסגרת זהב עם שני ראשים מיניטוריים בהירים נעלמת, התמונה משתנה עתה, אמא לובשת שמלה דהויה מטולאה נועלת "פאפציס" (החלק התחתון גזור ממגפיים או נעלים שיצאו משימוש) בלי גרביים, מגלגלת את השער בצורת קוקו, שמה מטפחת על הראש, -תינוק אחד הכי קטן על זרועותיה, שנים שלושה ילדים מכל הגילים נסחבים אחריה כשהם מחזיקים בידיהם בשימלל אמא, ממחרת היא לשוק לקנות בקבוק חלב, כמה תפוחי עץ רקובים למחצה לארוחת בוקר לילדים, זאת האמא של יום יום, אמא היולדת, המגדלת, המיניקה, המאכילה, המלטפת, הנוזפת, הרוחצת, המחפרצת, המנשקת, הצועקת, המבשלת, המחקנת, האופה, המנקה, המכה, המרפאה, המרוצה, העמלה, מהבוקר עד הערב.

ובערב כאשר רגליה כואבות והיבלות משימוש הפאפציס צורבות את רגליה כמו אש, מתישבת אמא על הספה העשויה קרשים עבים גסים עם שחי משענות בקצוותיה ללא ריפוד כאשר כל גופה גם קצוות הרגלים על הספה הרחבה, והתינוק בחיקה יונק או סתם משחק בשדה ועל ברכיה מתרפקים שנים שלושה פעוטים והיוחר גדולים נדחפים בצידי גופה ומשתדלים

לתפוס מקום יותר קרוב על יד גופה של אמא, הגוף החם הרך, לזכות בלטיפה, כנשיקה, כחיבוק, במילת חיבה. זאת לא אמא הנראית כראש מלכה במסגרת זהב, זאת לא אמא שרצה עם הפאפציס לרגליה לשוק, זאת לא אמא של כל היום. זאת אמא עם קצוות המטפחת על הראש קשוריות לאחר, שצבע עור פניה הבהירים אדמום, עתה שענייה הכחולית מעורפלות מביעות ספק עיפית ספק טוב לב ואולי שני הדברים יחד. זאת תמונת אמא של דוגרת עם אפרוחים הפושת את כנפיה בצינה של ערב על אפרוחיה הרכים, הפולטת מחום גופה עליהם, ולאט לאט הם מפסיקים את צחוקם, את הקונדסניות זה עם זה ונרדמים שנת ישרים ומעבירים אותם ליצועיו, וכך מתחיל החלק השני של יום העבודה של אמא היא מכינה את החבשיל למחרת, מחנקי, מטליאה, מכבסת, מנקה ובשעות המאוחרות של הערב היא לא שוכנת לישון כי אם נופלת למיטה ונרדמת.

זה היה בימי הקיץ כאשר כנופיות פטלורה זרעו הרס וחורבן בעירות היהודיות באוקראינה וגליציה שדדו, גזלו, חטפו ורצחו, האנשים פחדו אפילו לצאת מהבתים החוצה כי בכי רגע עלולים היו הרוצחים להופיע על סוסיהם, ובמצב זה מי יוכל להסתכן לצאת לדרכים בענייני פרנסה ולדאוג למיצרכים ואפילו הכי חיוניים.

זה כבר יותר משבוע ימים שאמא לא אופה לחם, כי אין לה קמח, היא גם לא ממהרת לשוק כאשר לרגליה הפאפציס, וכמה ילדים מתזיקים בה בשמלה וביסחבים אחריה, כי אין לה הפרוטות לקנות בקבוק חלב ותפוחי עץ רקוב. זאת אמא שונה, לא אמא משעות הבוקר השוכבת במיטתה, זאת לא אמא הממהרת לשוק, זאת לא אמא היושבת על הספה בשעות הערב, זאת אמא עם זנים לאים חיוורים, רזים, עינים חצי עצומות וטובות, גב כפוף, ביראת היא יותר נמכת מתמיד, גם קולה שונה, לא הקול הברור בעל התוקף והבטחון של כל הימים, כי אם קול של אדם שבור. לדרישת הילדים "אמא" אוכל, אמא לחם היא עונה בקול חחוננים שבור: "מה אתן לכם את נישמתי?" זה כבר יומיים שהילדים שוכבים מחוסר כח להתהלך הם נחלשו מהצום, אמא אודרת עוד ויוצאת לשוק. העונה היא עונה הדובדבנים, השזיפים, השק מלא עם פרי שהגיויה הביאו למכירה, האנשים קונים, אוכלים ויוקים את החרצנים מהפה על האדמה כמנהג הרוסים, בשוק מסתובבים גם חזירים של התושבים הגוים האוספים ומפצחים ביו שיניהם בקול את החרצנים ואוכלים את תוכנם. אמא חוזרת הביתה מצידה את הילדים עם כלים ומצוה עליהם לאסוף מהאדמה את החרצנים מהפרי, לפנות ערב מחישבת כל המשפחה על האדמה כעגול עם פטישים ואבנים ומפצחים חרצנים ואוכלים את התיכו, מעודדת מהרעיון הזה, יוצאת היא עם הילדים היותר גדולים לגני הירק בסביבה וזאת בשעות החושך, חופרים הם בידיים בציפורנים באדמה מנת למצא תפוח אדמה, סלק או ירק אחר, בלי מורא ופחד. אמא שוברת לוחות עץ מהגדרות על מנת לבשל את הירק, היא לוחמת, כלכיא המגנה על גוריה, לוחמת היא באויב הרעב ומצלחה להתחזק בחיים את ילדיה חוץ מהחינוק היונק, שאינו מסוגל לאכול את תוכן החרצנים וגם לינוק אינו מסוגל כי חולה הוא.

אמא חולבת חלב משדיה ומשקה אותו ומתזיקה גם את התינוק בחיים. היא מצליחה להציל אותם מלגווע מרעב עוד יום ועוד יום והנה בא ההצלה, מתארגן בקהילה ועד לעזור לרעבים, מחלקים כמה קייג קמח לכל משפחה. ריח של מאפה ממלא שוב את חלל החדר, ריח מפתה, מושך את הלב, מגרה את החושים ואת התאבון, ריח של לחם שנאפה בתנור האפיה, זאת אמא שונה במקום הפנים הלאים החיורים, עתה פניה רצינים שופעים מרץ, התלטיות. דיבורה צלול, חזק צליל של פקודה נשמע בו, המראה שלה הוא בטוי של ערוכה לקרב, גופה גבה היא לא כפופה עוד. זאת אמא הלבאיה הערוכה לקרב, להגן על גוריה.

זאת אמא הלבאיה הלוחמת על חיי גוריה. השנים עוברות, הזמנים משתנים, המשטר הפולני מתבסס. הילדים גדלים, הבן הבכור עומד להנשא, איזה נחת, אושר. להוביל לחופה את בנה. אשרי אמא שזכתה לכך. יש לה אפילו שמלה שחורה ארוכה הדוקה לגוף, שימלת גברת לפי אופנת שנות המאה התשע-עשרה שאחיה מארצות הברית שלה לה כחנילה בגדים ישנים, אמא לובשת את השמלה, עומדת לפני הראי המקולקל שרובו מכוסה בכתמים שחורים, זאת לא אמא הלבאיה הלוחמת, זאת אישה ממשפחות האצולה עם גוף הדוק, גב דק, שמלה ארוכה שחורה. פנים בהירים, אצילים, ראש עם קוקו גבוה בצבע הזהב, רק הוגלים אינו מתאימות לגוף זה כי הוגלים נעלוו נעלי בד כי חסרו האמצעים הכספיים לקנות נעלי עור מתאימות לשמלה ולחמנה. רוצה המזל ובעת החופה יורד גשם, אמא זאצילה, ראשה זהב. מובילה את בנה הבכור לחופה. שמלה שחורה הדוקה, עיניה יבשות אנו בוכות רק רגליה רטובות בכוז, זאת אמא הרורה נחת מילדה, רוב הילדים גדולים עתה.

מלחמת העולם השנייה פרצה, ממלכת פולין הפסיקה להתקיים, והעירה זחת השלטון הסובייטי. המצב הכלכלי של המשפחה השתפר, הילדים הגדולים עובדים, הקטנים לומדים, שנים מהבנים עולים לגדולה במשטר הסובייטי. עתה אמא היא אמא של מעמד העמלים. לובשת היא שמלה נקיה מבד פשוט בלי טלאים, נועלת נעלי עור פשוטים לא פאפזים, ולא נעלי בד, עתה גם עיניה וגם רגליה יבשים היא אמא גינותה שקטה, ובטוחה במתן שלה ושל משפחתה, כל היא חושבת, והנה האסון התרחש. גרמניה הנצית התקיפה את רוסיה, אמא התחננה לפני הבנים לברוח עם הרוסים ולא ליפול בשבי הנאצים היא לא רצתה לראות איך הנאצים ירצחו אותם, כאילו ניבא לה ליבה את העלול להתרחש, שנים מהבנים ברחו והצילו את עצמם.

הנאצים ירצחו אותם, כאילו ניבא לה ליבה את העלול להתרחש, שנים מהבנים ברחו והצילו את עצמם. יתר הילדים נשארו. את כולם הובילו לבור ששימש קבר אחים של כל תושבי העיר, אחרי שהתפשטו לפי פקודת הרוצחים, הפכה אמא לגוש חומר, היא אבדה את הבינה, וחושים והכושר להפעיל את אבריה. הרוצחים האוקראינים עוזרי הנאצים פקדו להתקדם לבור. אמא לא הגיבה ולא זזה, כדי לחסוך ממנה סבי ועיניים של התעללות בה על ידי הרוצחים שחבו אותה הבנות שלה איתן לבור הפעור

לא, שונאי ישראל, אתם לא רצחתם את אמא, אתם יריחתם בגוש חומר, בפסל ערום של
 אשה, אתם רוצחי יהודים, שונאי אנוש, אינכם מסוגלים ואינכם יכולים לרצוח את
 יהודיה.

האם היהודיה חיה וקימת לעולם.

א בריוו פון לייב ביבערמאן

כפר סבא 24.1.1929

פון דעם נישט ווייטן אמאל אין ארץ-ישראל. נאך איינער פון דער סעריע בריוו וואס לייב ביברמן שרייבט דאן זיינע עלטערן קיין קרעמעניץ.

מיינע טייערע, אויך ביי אונדז איז שוין ווינטער. עס כרושטשעט טאקע ניט דער שניי אונטער די פיס, עס רינט ניט פון דער נאז, קיין פארע גייט נישט פון מויל, אבער קאלט איז. עס וויינט דער הימל מיט ביטערע טרערן. גאט האט זיך מרחם געווען אויף דער איינגעדאוטער, דארשטיקער ערד. שוין דריי וואכן, אז איך בין איז כפר סבא. א אומעטיקער הרעכץ טראגט זיך פון די פעלדער, א פינצערער דרויסן הערשט, אזוי באגעגנט מיך דאס דארף. מאכט זיך אבער פארט א שיינער טאג און מיד גייען אין פעלד אויף דער ארבעט. א ניי שטיק וועלט. נייע באגריפן פון ארבעט. נישטא מער קיין חצץ, קיין שטיינער. שלום זיי מיר, דו שטיינערנע אבער דאך היימלעכע ירושלים דער באדן איז דא פול מיט פאראזטישע גראדן "אינזשעל" הייסט דאס. מוז מען דאס פארניכטן, עוקר מן השורש זיי נישט לאזן. חלילה, קיין איין ברעקל, ווייל פון איין "אויג" וואקסן אויס צענדליגער און דאס ציט אויס די גאנצע פייכטקייט פון אינטער די בייער. שטייען מיר די גאנצע חבר איינגעבויגן אין דרייען, קלאפו אן אויפהער מיט די מערזים אין פייכטן ווייכן באדן שטארק פארטון אין דער שווערער אבער אינטערעסאנטער ארבעט וואס הייסט "בחר". אויף דער נאענטער באן-ליניע לויפט צייטנווייז דורך די רכבת און מיר גלייכן אויס די פלייצעס און פארקוקן זיך ביז דער סאפנדיקער לאקאמאטיוו מיט די קרעכנדיקע וואגאנעס פארשווונדן עוגעץ ווייט אין די בעג עם קלינגט אפ פון ווייט פון דער מושבה-צהריסו (מיטאג)

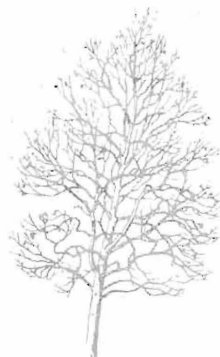
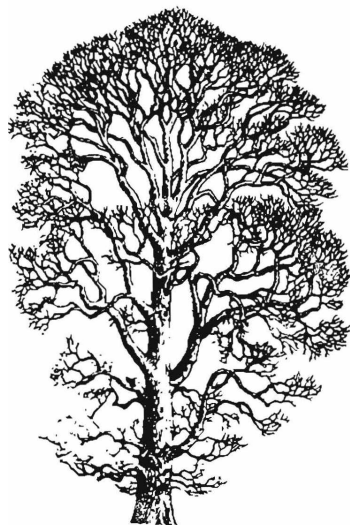
אין אונדזער גרויסן חדר-האוכל צעזעצט זיך ביים לאנגן טיש אונדזער קליינע משפחה פון צען מאן. דער אפעטיט איז גרויס און דער טעם פונעם מרק קיצלט אין נאז. היינט ביז איך דער דעזשורנע. איך שנייד אן גרויסע שטיקער ברויט. נשקשה די חברה האבן ברייטע מילער. נאר די סאלאטן און מרק-ן יערלאנג איך. דאס טרינקט מען ביז דער בייך ווערט געשוואלן. אין אונט האב איך א פרישע שטיקל ארבעט. איבערוואשן דאס געפעס, פארפאלן, אויב דו ביסט א דעזשורנע. ערגער איז ווען איך דארף אויסוואשן די פארלאגע. אלע מיינע שונאים ווינטשט איך די ארבעט. צו דעם פעלט מיר פשוט טאלאנט

אבער גענוג וועגן דעם. איך ווילט דאך וויסן ווי פארברענג איך דא

כפר סבא איז א קאלאניע. דער גייסטיקער צענטער איז די קלייט, מע קריגט דארט אויך סארדינעט, דער לאוואטשניק רעדט פא רוסקי, אין בערדיטשעוו האט ער ייכער גערעדט יידיש. כפר-סבא-ר מיידלעך גייען אין טריקאטאזשנע זאקן, דערמיט ווערן זיי אן מיין גאנצע סימפאטיע. סאדע וואסער קריגט מען דא דריי גלעזער פאר א פיאסטער. איצט מאכט דעם חשבון צי עס לוינט קומען קיין ישראל. מען בויט דא אויך א סינעמא (קינא) בקיצור - כפר סבא שטייט נישט אפ אפילו פון תל-אביב. נו, גענוג זיר געוויצלט.

ישראל, רייס נישט איבער מיטן שיק דעם "היינט". אין די לאנגע ווינטערדיקע נעכט איז עס זייער געוונשן פאר מיין קבוצה.

שלום! גריסט באקאנטע. אייער לייב.

מרדכי גורביץ

שומסק, מחוז קרמניץ, פלך ואהלין

(רב היה בה האור, דער האור ומקומו ירש הצל)

העיר שומסק נזכרת לראשונה בשנת 1149 (אנציקלופדיה פורבשכנה הוצאת 1867), שוכנת על גדות נהר הויליה הנופל להורן, בצפון מזרח מתמשכים יערות עד של עצי אורן וליבנה בואבה פרנרי אוסטראה ועד רובנה העיר, ובצדה הדרום מערבי - ערבות אוקראינה, ברוכי התבואה, צאן ובקר פלגי מים ודגה.

מספר האוכלוסיה קרוב לשואה היה כ-5000 נפש, מרבית תושביה היו יהודים, היתר אוקראינים ופולנים.

קיבוצים יהודים קטנים חיו והקימו משפחות בכפרי הסביבה וביניהם הכפר הגדול רחמנוב עם בית-כנסת ושו"ב. (התהלכו שמועות כי הכפר רחמנוב הוקם לפני שנוסדה שומסק, ומכאן הקיבוץ הגדול של יהודים).

עיקר פרנסתם של יהודי שומסק התבסס על מסחר זעיר, קיים היה מספר קטן של בחי מלאכה בגודל בינוני, כגון: בית מלאכה לייצור בד גס מצמר (משפחת בודר) בית מלאכה לייצור לבני בנין, בית מלאכה לרעפי מלט, שתי טחנות קמח ממונעות ע"י מים, בחי בד, ייצור גריסים, עיבוד עורות ומינסרה בבעלות השלטונות בדרך לכפר סורז'.

יום השוק (יריד) השבועי (ביום ב') היווה עיקר הפדיון בחנויות, במסעדות ובבתי תה, נהרו אליו אחרי הסביבה עם תוצרתם החקלאית ובחמורה רכשו את המצרכים החיוניים הדרושים לצרכי המשפחה.

כימי שוק אלו הציעו את מרכולתם גם סוחרים יהודים מהערים הקרובות לשומסק, כגון: קרמניץ, אוסטראה, וישנביץ, לנובצה וכו', כן נהגו גם חלק מסוחרים שומסק להגיע עם מרכולתם לערים הסמוכות.

ככל עיירות וואהלין, עברה שומסק חילופי שלטון בשנים שלאחרי מלחמת העולם הראשונה - וכשהתייצבו הגבולות בשנת 1919-20 עברה העיירה משלטון רוסי לפולני (במקופה פילטודסקי) והאוכלוסיה התחילה לשקם את ההריסות וכן לשקם את עצמה מבחינה כלכלית ותרבותית.

לא במהרה התאוששו היהודים ממלחמת העולם הראשונה וספיחיה - והמצב הכלכלי לא היה שפיר (שומסק היתה גם עיר ספר וקרובה לגבול הסובייטי 5 - 10 קלזמטר). המצב הורע בשנות השלושים עם הכבדת נטל המיסים (חקופת גרובסקי, שר האוצר) מצד אחד, והקמת צרכניות פולניות, כממחרות בסוחר היהודי, מצד שני.

האנטישמיות שהייתה כביכול רדומה ועטופה במעטה רך, התעוררה באירופה עם הבחרו של היטלר כקנצלר גרמניה והפצת תורתו הנאצית בעולם, ואשר נקלטה במיוחד גם אצל האוכלוסייה האוקראינית ובכליון עיניים צפו לבואו של "הגואל", שיגאלם מעול הפולנים והיהודים.

בי בוד עם שיקום ההריסות והכלכלה, בא גם תור שיקום חיי התרבות והחברה, שמצאו את ביטוי בהקמת בית ספר עברי "תרבות", השלטונות הפולניים הערימו קשיים בהקמתו - והלימודים התנהלו במחחרת (ע"י מורה ספיר - ספרים) ב"עזרת הנשים" של בית הכנסת הגדול - ולאחר השחדלויות מצד פרנסי העיר נתן הרשיון, כתנאי שבראש הנהלת בית הספר יעמוד מורה עם הסמכה בשפה הפולנית.

בוגרי המחזורים פנו לבתי ספר תיכוניים בעיר לבוב ורובנה, וחלק לבית ספר "אורטי" בקרמניץ ולישיבות בושוביץ וקוריץ.

עם הקמת בית הספר הלך ונעלם בהדרגה מהאופק "החזר", בית אולפנא לחיניי יהודי מסורתי.

בעת שהיהודים היו טרודים בארגון הקהילה ופרנסיה, הלך לעולמו אחד ממנהיגי הרוחניים של העיריה, הרב ר' בערניו לרנר זצ"ל, תקצר היריעה מלגולל את כל מעשיו המופלאים לטובת הזילת ובראש וראשונה הצלח יהודים מידי הרוצחים, תור הקרבה עצמית, ביתו היה בית יעד לחכמים ופתוח לכל.

את מקומו על כס הרבנות חפס הרב ר' יוסילי רבין בנו של הרב ר' אהרלה מלנובצה, כן שמש בקודש גם רב שני בשם ר' משה וינוקור הלוי.

עם הקמת הקהילה, התרכזו פעולותיה במסגרת ארגונית - וכל כלי הקודש למיניהם פעלו בחסותה.

הקהילה דאגה לחלק קמחא דפסחא לנזקקים, הוקמו קופות גמ"ח, לינה צדק, ביקור חולים ותלמוד תורה, בה קבלו התלמידים ארוחה חמה אחת חינום ביום.

כן הוקמה התאחדות הסותרים (סותרים פאראיין) והתאחדות בעלי מלאכה, "האנדווערקער פאראיין", ואשר נציגיהם הביאו את בעיות שולחיהם בפני השלטון המקומי והמחוזי.

הרעיון הציוני קם והתפתח בשומסק ובמהירות הבזק הלכה והתגבשה מנהיגות מקומית כגון: ה. מילמן אידאולוג התנועה, מרדכי סגל, קופל צורף, יוקלסון, האחים אקרמן, ניימן, קנפר, לרנר, רויכמן, ברנשטין.

הנוער הציוני היה פעיל בשטחי התנועה והקרנות הלאומיות - נוסדה גם ספריה לתפארת ששכנה בביה משפחת רויטמן עם מטען עשיר של ספרים בעברית וביידיש.

נוסד חוג דרמטי - ואחר כך תיאטרון ואשר הדמויות הבולטות והחשובות היו בני משפחת מירמלשטין.

אחד הפרקים היפים והמרתקים בחיי העיירה נרשם ע"י החלוץ, שנוסד באופן רשמי בשנת תרפ"ד (1924).

התנועה החלוצית היתה קרן אור לנוער השומסקאי, אשר מאס בחיי הגלות ומשאת נפשו היתה חיים פרודוקטיביים ועליה לארץ ישראל להגשמת חזונו - ואמנם לפני עליהו ארצה יצא הנוער למקומות הכשרה לשם הסתגלות לעבודה פיזית.

כל מה שהוזכר ותואר לעיל נמשך עד פרוץ מלחמת העולם השנייה - עת עלה הכורח על יהודי שומסק.

על אלה אני בוכיה, עיני יורדה מים.

ביסיתי בקווים קצרים לתאר במעט מן המעט את דיוקן עיירתנו ואת יהודיה, פעלם ופעולתם בשטחי החיים, יהי שמם זכור לנו לעד, וזכרם יירשם בספר החיים של עמנו הנצחי, כי במותם צונו לנו את החיים - וחבל על דאבדין ולא משתכחין.

לדור המקומה אגיד: זכור ואל תשכח את אשר עולל לנו עמלק.

מ"ן הארציק שטעטלע פֿיטשאייער
די ערשטע יארן נאך דער ערשטער וועלט מלחמה

עס איז שוין אוועק 41 יאר, ווי אין א ווינטערדיקער זאווערונגע נאכט, נאך חצות, בין אין ארעסטירט געווארן דורך דער אב. קא. ווע. דע. (נאשולדיגט געווארן אין אקטיווער ציוניסטישער טעטיקייט) און מען האט מיך אוועקגענומען פון מ"ן ווארעמער היים, פון מ"ן ליבער פרוי, המרציקע מאמע און 4 יעריק טעכטערל וועלכע זענען פאר מיר געווען דער רייכסטער אונז פון מ"ן לעבן. פון דער שוידער נאכט האב איך זיי מערנישט געזען, ווייל זיי זענען אומגעקומן דורך די היטלער רוצחים.

אין די יארן 1941-42 איז מיט מ"ן שטעטלע געשען דאס שוידערליכסטע וואס קיינער האט זיך אזוינס נישט פארגעשטעלט. די נאצישע און אוקראינישע רוצחים האבן אויסטגע-הרגעט אלע מינע שטעטישע. שרעקלאך אזוינס צו בעגרייפן און באנעמן, צונויפנעמן לעבעדיקע מענשן, עפענען אויף זיי פייער און אויסשיסן.

41 יאר זענען שוין אוועק, אבער איך שטיי נאך אלץ אין מ"ן שטעטלע א פארווייטיקטער מיט א צעבראכן הארץ און באווייזן מינע אייגענע און טייערסטע.

דעם אמת געזאגט, דאס שטעטלע מיינס אלס פיזישער אביעקט אינטערעסירט מיך כלל נישט. פון די דריי מאסן קברים, פון זיי קען איך זיך נישט שיידן אזוי לאנג ווי איך וועל לעבן. דאריבער וויל איך אין דעם מאמענט שרייבן נאך פון מ"ן יידישן פֿיטשאייער ווי איך געדענק עס אלט זייענדיק 11 יאר און איך לויף פון מ"ן עלטער ביז 23 יאר. (איך דעם עלטער האט מען מיך אוועק גענומן פון מ"ן היים).

אין יאר 1922, איז פֿיטשאייער אנגעשלאסן געווארן צו פוילן.

די ווונדן פון דער ערשטער וועלט מלחמה האבן זיך ווייט נישט פארהיילט. זעסט פאר די אויגן חרוביע הייזער. טייל מער, טייל ווייניקער. די ווירטשאפטליכע לאגע איז געווען בשפל המדרגה.

עס איז אוועק א יאר און א האלב יאר און די עקאנאמישע לאגע האט זיך פארבעסערט. די וואס האבן אפגעשפארט געלט האבן אנגעהויבן איבערצובויען זייערע אייגענע פאלענע הייזער, אנדערע ווידער זענען גאווען צופרידן מיט דעם וואס זיי האבן זיי בלויז רעמאנטירט, און א טייל זענען געבליבן וואוינען אין שווערע באדינגונגען און געהאפט.

די שטעטישע, וועלכע האבן מיטגעמאכט די עוואקואציע יארן פון 18-1914 אין פארשידענע געביטן פון צער עסטרייכישער מלוכה און דארטן געזען א לעבעניס שטייגער פון א וועלטליכן באראקטער, האבן זיך אנגעהויבן ארגאניזירן. כדי אריינצופירן ענדערונגען אין דעם געוועזענעם אלטן, לעבעניס שטייגער. זיי האבן אנגעהויבן צו מאכן די ערשטע שריט אין דער וויכטונג. א גרופע יוגנטליכע האבן געגרינדעט א דראמאטישן קרייז. די ערשטע פארשטעלונג איז געווען "דאס פינטעלע ייד".

די פראגע פון א טעאטער זאל, וואס האט אין שטעטל קיינמאל נישט עקזיסטירט, איז געלעזט געווארן דורך ר' חיים קראסניסאר, זיינע הייזער זענען אין דער מלחמה. כמעט, נישט געשעדיגט געווארן. ער האט איין הויז פארוואנדלט אין א גרויסן זאל און פאר א גוטן אפצאל דאס פארדינגען דעם דראמאטישן קרייז.

און אט איז שוין דא א זאל. פארנאכט, פאר דער פארשטעלונג. יידען לויפן קויפן בילעטן. פאר די, וואס פאר זיי זענען קיין זיץ פלעצער נישט געבליבן, האט מען די טירן נישט פארמאכט, באיז בריה, איז מען געשטאנען. דער עיקר אלע האבן הנאה מ'לאכט, מ'לאזט א טרער און מ'פאסטט בראווא...

די פארשטעלונג איז א סך מער ווי א טעאטער שפיל דאס איז געווען א יום-טוב אין שטעטל. א סך טעג האט מען זיך דערציילט די איינדרוקן. ווי איך געדענק האט מען נאכער געשפילט, "חסידי די יתומה", "גאט מענטש און טייוועלי" און אנדערע פיעסן.

דער דראמאטישער קרייז האט געשטויסן צו נאך א וויכטיקן קולטורעלן שריט: מען האט געגרינדעט די "תרבות" ביבליאטעק מיט דער הילף פון די הכנסות פון די פארשטעלונגען.

די ביבליאטעק האט זיך געפונען אין הויז פון אברהם רידיקער. אין איין צימער איז געווען די לעזע זאל. אין וועלכער מיהאט אויך איינגעארדענט ליטערארישע אווענדן, אין א צווייט צימער האט פונקציאנירט די ביבליאטעק. יעדן אוונד זענען די צימערן געווען פול מיט באזוכער. מען האט גענומען ביכער, געלייגט צייטונגען אין זשורנאלן, יידישע און העברייאישע.

די טוער פון אט די קולטורעלע אנטשטאלטן, וואס האבן געשפענדעט א סך שעהן און טעג זיי אויפצוהאלטן, האבן דאס געטון פרייוויליק אן וועלכן ס'איז געהאלט.

נאכן פארלויף פון צוויי יאר האבן א גרופע פון 14-12 יעריקע קינדער באשלאסן צו ארגאניזירן א קינדער ביבליאטעק פאר ליינער פון 10 ביז 15 יאר. די קינדער ביבליאטעק האט זיך געפונען אין א צימער וואס ר' ישראל סקולסקי (פאטער פון שלמה סקולסקי, וואס איז טעטיק אין דער לאנדסמאנשאפט) האט צוגעטיילט צו דעם צוועק. די ביבליאטעק האט זיך ענטוויקעלט מיט שנעלע טריט. כדי צו שאפן געלט מיטלען צו פארגרעסערן די

ביבליאטעק. האבן אירע גרינדער ארגאניזירט א דאמאטישן קרייז, וועלכער האט צוגעגרייט קינדער פארשטעלונגען. מאסן קינדער האבן זיי באזוכט. פון דער הכנסה האט מען געקויפט נייע ביכער. נאך עטליכע יאר טעטיקייט, איז די קינדער ביבליאטעק אנגעשלאסן געווארן צו דער "תרבות" ביבליאטעק.

אין דער צייט האבן זיך אנגעהויבן ארגאניזירן ציוניסטישע גרופירונגען עס ווערט געגרינדעט די ציוניסטישע ארגאניזאציע און "החלוץ" אין וועלכן די יוגענטליכע ענטוויקלען א זייער אינטענסיווע טעטיקייט. א טייל פון זיי פארן ארויס אין קיבוץ הכשרה, כוי זיך מכשיר זיין צו דער עליה קיין ארץ-ישראל.

איבע פון די עכטע טעטיקייטן פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז געווען דאס אויסוויילן פון א קרן-קיימת קאמיסיע, וועלכע האט אין אירע ערשטע שריט מצליח געווען אריינצוברענגען די בלוי-ווייסע פושקע, כמעט, אין יעדער יידישער שטוב, מ'האט געזאמלט געלט דורך פארשידענע אימפרעזן, צורכגעפירט בלימעל טעג, באזוכט אלע חתונות, חמישה-עשר בשבט געבראכט אין יעדער שטוב ארץ-ישראל פירוש.

אין יאר 1928 איז ענשטאנען די יוגענט ארגאניזאציע "ביהר". די אינטענסיווע טעטיקייט פון "ביהר" האט צוגעאיילט דאס ארגאניזירן פון טעטיקייט פון "ביהר" האט צוגעאיילט דאס ארגאניזירן פון הצה"ר (הסתדרות ציונים רביזיוניסטיים).

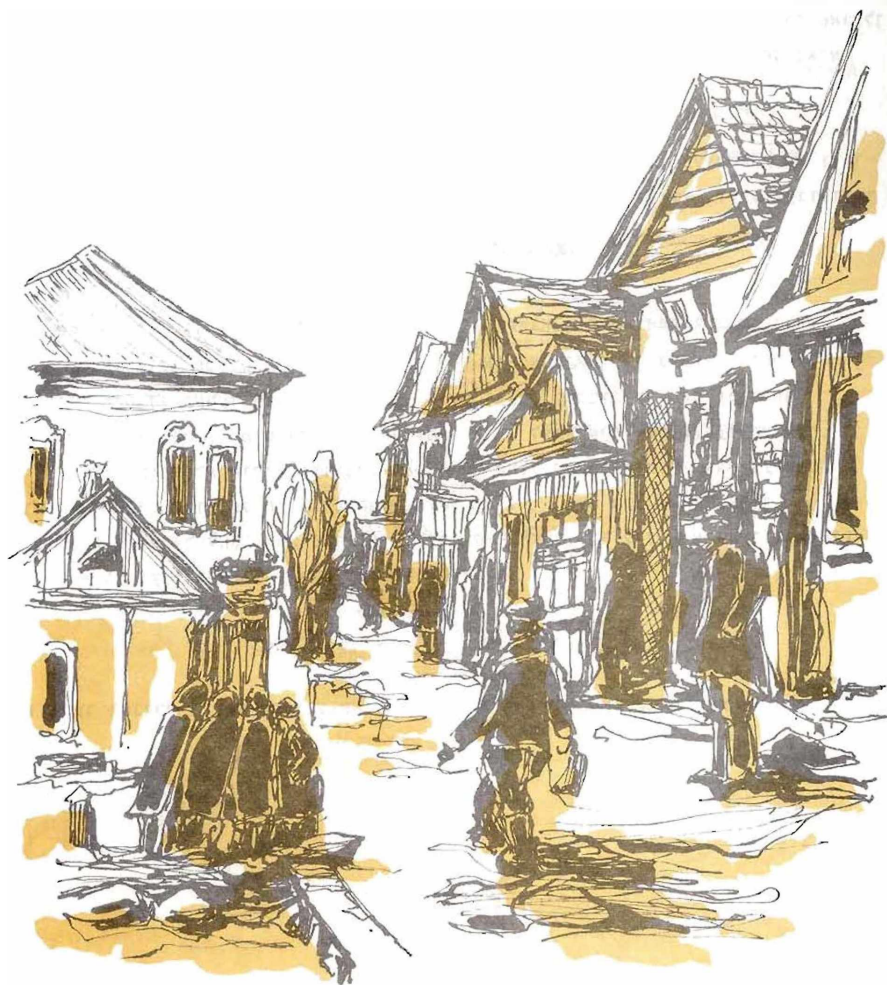
ווי מיר זעען האט דאס קליינע פיטשאייער געמאכט גרויסע פארשריט, ענדערנדיק אויף פיל דעם אלטן שטעטלעך לעבענ'ס-שטייגער.

דער ערשטער עולה קיין ארץ-ישראל איז געווען יהושע טעווען, (אצינד חורן) חורג'ס פרוי איז דבורה פעלדמאן פון קרעמעניץ. ער איז עולה געווען אין 1920. אין יאר 1922 איז עולה געווען מענדל זלעצער מיט זיין גרייסער משפחה. עס געזענקט זיך מיר דער קאלטער שנייאיקער טאג פון זייער פארלאזן דאס שטעטל. הונדערטער איינוואוינער האבן זיי באגלייט מיט געזאנג און מיט א טרער. עפעס א קלייניקייט, מענדעל זעלצער, דער סטראסטע פון שטעטל, מיט זיין משפחה האבן זוכה געווען צו פארן קיין ארץ-ישראל.

אין שטעטל האבן צו יענער צייט געוויינט עפעס מער ווי 300 משפחות. אזוי ארום האבן זיך אלע געקענט פערזענליך. ס'רוב זענען דאס געווען נאענטע אדער ווייטע קרובים.

מיט דעם ארטיקל האב איך נאר געשאפן די ראם און אויפגעצויגן אויף איר דעם לייזונט די בילדער פון מיין שטעטל אין זייערע פארשידענע קאלירן דארפן ערשט געמאלט ווערן: א שבת אין שטעטל, ימים טובים, חסידים און מתנגדים, א חתונה מיט ראדיווילער קלעזמער און בדחן, מאק טעג, וואכן ירירים, נאך און נאך.

דאס אלץ איז אין אלגעמיין דער שטעטלשער שטייגער לעבן. טראץ דעם האט וועדער שטעטל
 זיין אייגענע הארטיקן שטייגער. עס איז יעדער וויכטיק דאס אלץ דערמאנטע צו באשרייבן
 ווייל דאס איז נוגע דעם עבר פון דורות וואס האבן אזוי געלעבט און איז, צו אונדזער
 גרייסן ווייטיק, געקומען צו אזא טראגישער ענדע.

מ א נ ו ס

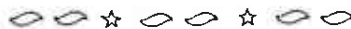
מ א ר ק ש א ג א ל

מיר גיבן דא אין א פרייער איבערזעצונג פון רוסיש א ליד פון באווסטן סאוועטישן דיכטערראבערט ראזשדועסטווענסקי, וואס איז פאקטיש איין אינטערוויו מיט מארק שאגאלן. די ליד איז אפגעדרוקט געווארן דעם 15.10.1980 אין דער צייטונג "ליטעראטורנאיה גאזעטא".

אין דעם אינטערוויו דרוקט שאגאל אויס אוף א רירנדען אופן זיין בענקשאפט צו זיין געבורט-שטאט וויטעבסק, וועלכע ער האט פארלאזט צוריק מיט מער, ווי זעקס צענדליקער

יארן.

יעדער פון אונדז, וואס לייענט אט די שורות פון שאגאלן פילט דאס זעלבע, וואס שאגל פילט צו זיין אלטער היים. עס גלוסט זיך צו פארבייטן די נעמען, וואס ער רופט אויס מיט די נעמען פון די פלעצער, וואס זענען פארבונדען מיט אונדזער קינדהייט אין יוגנט... מיט אלעס און אלעמען וואס לעבן אין אונדזערער הערצער. מער ווי תמיד קומט דא אויפן געדאנק, דאס וואס שאול טשערניחובסקי האט געזאגט "האדם הוא חבנית הנוף של מקום הולדתו" וואס מיינט, דער מענטש איז איין אפשפיגלונג פון דער לאנדשאפט פון זיין געבורט-פלאץ... די ליד - אינטערוויו-איז א פרייע איבערזעצונג אויף עברית פון מיר, מאנוס.

דיכטער ראבערט ראזשדועסטווענסקי, וואס איז פאקטיש איין אינטערוויו מיט מארק שאגאלן.

МАРК ШАГАЛ

Он стар
и похож на свое одиночество.
Ему рассуждать о погоде
не хочется.
Он сразу — с вопроса:
— А вы не из Витебска?..
Пиджак старомодный
на лацканах вытерся...
— Нет, я не из Витебска...
Долгая пауза.
А после — слова
монотонно и пасмурно:
— Трещусь и хвораю...
В Венеции — выставка...
Так вы не из Витебска?..
— Нет, не из Витебска...
Он в сторону смотрит.
Не слышит,
не слышит.
Какой-то язвистой дилексией
дышит.
Пытаясь до детства
дотронуться бережно...
И нету ни Канн.

ни Лазурного берега,
ни нынешней славы...
Светло и растерянно
он тянется к Витебску,
словно растение...
Тот Витебск его — пропыленный и жаркий
приколот к земле
калачиком пожарной.
Там свадьбы и смерти
моления и ярмарки.
Там зреют
особенно крупные яблоки,
и сонный извозчик
по площади катит...
— Так вы не из Витебска?..
Он замолкает.
И вдруг произносит,
как самое-самое,
названия улиц:
«Смоленская»,
«Замковая».
Как Волгою,
хвастает Витьбой-рекою

и машет по-детски
прозрачной рукою...
— Так вы не из Витебска...

Надо прощаться.
Прощаться.
Скорее домой
возвращаться...
Деревья стоят
вдоль дороги навывтяжку.
Темнеет...

.. И жалко,
что я не из Витебска.

Podern Pogrebchenko
(Sumyanyy razema 15.10.80)
מרק של

הוא זקן
ובואה לבדידות.
לשוח עם אצג האלור
אין קולשק.
הוא איר אתחיל בשלמה.
"האניק מולטסק?"
בלי מעילו הילן מולטסקים.
"לא אינג מולטסק".
הבסקה ארובה.
ואחר צה - המלים
במאנאסניות וקדירות:
"עמל אני, וחללי מדי פעם ...
באונציה - תצרינה ..."
"אז אתה לא מולטסק!"
"לא אמר מולטסק ..."
הוא מביט הצביה.
אין שומע,
אין שומע.
איצב שהוא היחוק, לא מקומי,
נלש הוא.
בנסתו למגד בילדותו, קדירות ...
נעלמים קאן ואלו התבנת
ואינונה התנהגה העכשית ...
צהר ונבוק,
הוא נמשק מולטסק,
בא צמח ...
לצה מולטסק שלו,
... וחללי, חללי

שאלוני מולטסק.

פארשיידענעס

די יערליכע אזכרה

אויף דער יערליכער אזכרה פאר די קדושים פון קרעמעניץ און שומטק פארקעס יאר תשמ"א. זיינען אנוועזענד געווען מער חברים, ווי די לעצטע פאר יאר. דאס איז געווען דאס צווייטע יאר, וואס די אזכרה אונדזערע ווערן אפגעהאלטן צונאמען מיט די שומסקער.

די ווארעמע באגעגנישן צווישן די שומסקער און קרעמעניצער חברים און די בשותפותדיקע אזכרות און אנדערע באגעגנישן, ווייזן ארויס אז ביידע לאנדסמאנשאפטן זיינען גאר נאענט איינע צו די צווייטע אין זין פון קרובעשאפט און פרינדשאפט.

דער פראגראם פון איינז איז געווען א פאסיקער און גענטפערט אויף די פאדערונגען פון מאמענט. דער עולם האט זיך נישט געאיילט פונאנדערצוגייען אויך נאך דעם אפיציעלן טייל פון דער אזכרה. ס'האט זיך געגלוסט צו וויילן אביסל לענגער אין דער אויסגעבענקטער אטמאספער פון קרעמעניץ און שומסק...

פאטשאייערן גייט זיך מיט אונז פאראייניקן

די אונטערהאנדלונגען צווישן אונדזער ועד מיט די פארשטייער פון פאטשאייערן וועגן א פאראייניקונג מיט די צוויי קהילות אונדזערער גייען אן. די פאטשאייערער פארשטייער באטייליקן זיך שוין אקטיוו אין דער ארבייט פון ועד פון אירגון און פון רעדאקציע "קול יוצאי קרעמעניץ". דאס זיינען די חברים יצחק סובול און ש. סקולסקי, דער לעצטער איז א פולער שותף אונדזערער שוין עטליכע יאר.

א פייערליכער צוטייל פון פיכמאן פרייז דער דיכטערין, אונזער לאנדסמאנקע, הדסה רובין.

"א פייערליכן פארנעם האט געהאט דאס איבערגעבן דער דיכטערין הדסה רובין און דעם שרייבער חיים האכמאן די פרייזן פאר ליטעראטור און קונסט א.נ. פון יעקב פיכמאן".

אזוי הויבט זיך אן דאס ארטיקל אין דער טעגליכער צייטונג "לעצטע נייעס", וואס באהאנדלט די שאפונגען פון ביידע לאוראטן.

מיר וועלן דא געבן נאר אייניקע אויסצוגן פון דעם וואס סאיז אופ דעם פייערליכן אונדגעזאגט געווארן בנוגע הדסה'ס דיכטונג. אין נאמען פון העברעאישן שרייבער פאראיין-האט גערעדט דער דיכטער ק. ברתיני מיט באוונדערונג וועגן דער פאעזיע פון הדסה, וועגן די גרויסע בענקשאפטן אין איר ליד, וועגן דעם פייער פון אויפריכטיקן דיכטערישן געפיל און די מחשבהדיקע טיפקייט וואס זענען באראקטעריסטיש פאר איר פאעזיע... אין נאמען פון יידישן שרייבער פאראיין זאגט דער שרייבער און קריטיקער שמעון קראנץ צווישן פול אנדערעס, ווען ער רעדט וועגן הדסה'ס פאעזיע: "מיר האבן ליב הדסה רובינ'ס ליד און זאל דא געזאגט ווערן-איר גרויס ליד, דאס תפילהדיקע און דאס טרויעריקע, וואס איז פאראן אין איר געזאנג..."

שמעון קראנץ זאגט אויך, אז "פון הדסה רובין זינגט ארויס גרויסע פאעזיע" און אז זי געהערט צו אונדזערע וויכטיקסטע דיכטערינס, איז א דיכטערישע פערזענליכקייט אין דער יידישער ליטעראטור". דער רעדנער פארענדיקט זיינע ווערטער מיט איין אוסצוג פון הדסה'ס א ליד: "גלויב נישט מיין קינד, אז דאס צווייגל וועט וויאנען מיטן אנקום פון דער נאכט, אז נאר אין דער הויך זענען שטערן פאראנען. דאס האבן אומעטיקע מענטשן אויסגעטראכט".

א ענליכע, באגייסטערטע אפשאצונג פון הדסה'ס דיכטונג, אין צוזאמענאנג מיטן פרייז, איז דערשינען אין "על המשמרה". עס בלייבט אונדז צו וואונטשן הדסה'ן נייע ליטערארישע פרייזן צו דער קאלעקציע פרייזן וואס זי האט באקומען ביז איצט.

אויסצייכנונגען פאר חוליו קאופמאן (שיכמאן) און זיין פרוי

איין אימפאזאנטע צערעמאניע איז איינגעארדנט געווארן און רחב־הדיקן זאל פון דער רעליגיעזער פרויען ארגאניזאציע "אמונה" אין צוזאמענהאנג מיטן צוטייל פון שעצונג באשטעטיקונגען פאר אייניקע פערזאנען דורך דעם אנטארביצע מיניסטעריום פאר זייער פרייוויליקער טעטיקייט לטובת די נייע עולים, כדי צו העלפן זיי בייצוקומען די שוועריקייטן פון זייער אבסארביציע.

די עטליכע הונדערט נייע עולים, וואס זיינען געזעסן, צוזאמען מיט די פרייוויליקע טוער זייערער ביי געדעקטע טישן. האבן מיט גרויס התלהבות אפלאדירט דאס צוטיילן פון די באשטעטיקונגען יעדן איינעם פון די פרייווילוקע, א גרויסער טייל פון די אפלאדיסמענטן איז אויסגעפאלן אויפן חלק פון קאופמאן און זיין פרוי וואס יעדער איינער פון זיי באזונדער האט באקומען א באשטעטיקונג, ס'איז געווען צו זען, אז זיי ביידע האבן דורך זייער איבערגעגעבענער ארבייט דערווארגן פיל הייטע פריינט צווישן פיל פון די אנוועזנדע נייע עולים.

לאמיר זיי ביידע וואונטשן ווייטערדיקע דערפאלגן אין זייער געבענטשער טעטיקייט.

דריי מסיבות לכבוד געסט פון אויסלאנד

ו אנהויב מאי ה'י. איז אין סעמינאר איינגעארדנט געווארן א קבלת-פנים לכבוד, דער וויינדיקער און ישראל, פאני רעזניק-דע גארבער. ביי א גאר דעהויבענער שטימונג זיינען ארויפגעבראכט געווארן זכרונות פון קרעמעניץ דורך אייניקע פון די אנוועזנדע ישראל חברים און אויך פון פאניו אין די יארן פון זייער בשותפות-דיקער ארבייט א ו דער נעסט פון "השומר הצעיר" אין קרעמעניץ.

איז אירע רייד האט פאני אויסגעדריקט דעם טיפן איינדרוק, וואס די באגעגניש האט אויף איר געמאכט.

די עטליכט וואכי אין ישראל האבן פאני און איר טאכטער געגאסט ביי די קאופמאנט. נאם שלום פון דער מסיבה, האט ח. קאופמאן אויסגעדריקט זיינעם און פאני'ס רושם פון דעם אוונט מיט פאלגענדע ווערטער: "פאר די עטליכט וואכן פון פאני'ס און איר טאכטער'ס ווידלן בא אוונט זיינען מיר פיל ארומגעפארן איבערן לאנד, פיל ווונדערליכע זאכן געזען און געהערט. אבער זיינטיקער אוונט. בין איר זיכער, האט זיך בא פאניען איינגעקריצט אמטיפסטן...".

2. מוצאי-שבת, דעם 13 יוני ה.י. איז דורך טובה (גיטעלע) און ליאווע רוסטין אין פחח-תקוה איינגעארדנט געווארן א געזעגנונג אוונד פאר נוטע קופערמאן און זיין פרוי. זיי האבן זיך ביידע, די גאנצע צייט פון זייער ווילן אין ישראל געפונען בא די רוסטינס. פאר זייער וויזיט אין ישראל האבן די קיפערמאנס געגאסט ביי זייערן א פריינט און אמעריקע. נוטע איז נישט לאנג פאר אט די ביידע רייזעס געווען געפערליך קראנק. די מסיבה איז אויך געקומען צו מערקן זיין טיילווייזן געזונט-ווערן.

נוטע קיפערמאן האט געקעמפט קעגן די נאציס אין די רייזען פון דער רוטער ארמיי. באלד נאכן קריג האט ער מיט זיין פרוי זיך אומגעקערט קיין קוזין, ווי זיי האבן געוואוינט פארן קריג.

אין קודין האבן זיי באגעגנט א מיידעלע, וועמענס עלטערן זיינען אומגעבראכט געווארן דורך די נאציס און זי אליין האבן גיטע גויים געראטעוועט: אט דאס מיידעלע האבן די קיפערמאנס אדאפטירט, און זי איז פאר זיי ווי איין אייגענע טאכטער. איר נאמען איז גיטעלע (טובה) רוסטין דאס האט זי מיט איר זייער איינגענומענעם מאן, ליאווע, איינגעארדנט די זייער געלונגענע געזעצנונגס מסיבה. אין דער מסיבה האבן זיך באטייליגט די קרעמעניצער וואס וואוינען אין פחח-תקוה, איניקע קרעמעניצער פון תל-אביב און חיים מילער מיט זיין פרוי פון עפולה, ביי זיי האבן די קיפערמאנס פארבראכט עטלעכע טעג. די פרשה פון גיטעלעס רעטונג איז זייער א שפאנענדע. שפאנענד איז אויך נוטעס ראל אין די קאמפפן קעגן די נאנדעראוועס פון אונדזער געגנט אין דעם נאטאליאן פאר אוסראטן אט די אוקראינישע באנדיטן. וועגן דעם וועלן די לייזער אונדזערע הערן אין העפט 19.

ממזו צוגעבן אז נוטע קיפערמאן איז פון די טיכטיקסטע חברים אין דער ארגענטינער לאנדסמאנשאפט - נעמט אנטיל אין יעדער אקציע לטובתנו.

3. א קבלת פנים פאר חיים טייטשר

דונטיק דעם 28 טן יוני ה.י. האבן מיר מקבל פנים געווען חיים טייטשר און זיין פרוי אין סעמינאר הקיבוצים. זיי זיינען געקומען צום אלועלטליכן צוזאמנפאר פון די ניצולי השואה אין ירושלים, זייענדיק ביידע געראטעוועטע פון דער שואה. צוליב דעם האט די קבלת פנים געטראגן א באזונדערן כאראקטער, די בילדער און די ווענט פון אונדזער צימער אין סעמינאר, דער ספר הזיכרון, אין וועלכן חיים האט אויפן ארט אריינגעשריבן זיין אומגעקומענע פאמיליע, האבן געהאט זייער ווירקונג און אונדז אלע. עס זיינען ארויפגעבראכט געווארן זכרונות פון ווייטן עבר. איך האב דערמאנט

די געשטאלט פון חיים'ס פאטער, יאשע טייטשער, וועלכער, זייענדיק אליין א מטופל מיט קליינע קינדער, א שרער, האט געזארגט פאר נויט-באדערפטיקע יידן און געשאפן פאר זיי גאנץ אפט די מיטלען און שבת. איך האב זיי דערציילט אז אין אנהויב פון ערשטן וועלט קריג, ווען סהאבן זיך באוויזן אין שטאט די ערשטע פארוואונדעטע זעלנער און די פריערשע וואגענס באפלעקטע מיט בלוט, האט יאשע נישט אויסגעהאלטן. ער האט און שנעל צונויפגערופן עטליכע 12-13 יעריקע קינדער מיך צווישן זיי, און זיי צושיקט אין די קלייטן זיי זאלן זאמלען געלט לטובת די פארוואונדעטע. פארן געלט האט ער געקויפט גרויסע טשייניקעס, צוקער, טיי, בייגל, פאפיראסן, און גלעזער. במשך פון אייניקע טעג ביז מ'האט דעם שפיטאל עוואקואירט, זיינען מיר מיט אים, אין די נאכמיטאג שעה ארומגעגאן צווישן די רייען פון די בעטלאך פון די פארוואונדעטע סאלדאטן אין דעם פעלד-שפיטאל און געטיילט יעדן פון זיי א גלאז טיי, בייגל און פאפיראסן. דער שפיטאל האט זיך צייטווייליק געפונען אין דער קאמערץ-שולע.

מיר יינגלעך האבן מיט פרייד אופגענומען דו שמיכלדיקע פנימער פון די פארוואונדעטע, יאשע אליין האט געשיינט פון גליק. מיר האבן שפעטער דאסזעלבע געטאן, ווען מהאט דורך קרעמעניץ געפירט מאסן געפאנגענע עסטרייכער.

דאס וואס כ'האב דערציילט, האט חיים קיינמאל נישט געהערט און ער איז געווען גערירט ביז טרערן.

די מסיבה האט זיך פארצויגן שפעטער, ווי מיר האבן פאראויסגעזען. און צוגאנגען זענען מיר זיך מיט א ווארעמען געפיל פון איין ענגער פריינטשאפט צווישן אונדז.

אידיה פארט

קבלות פנים פאר די געסט פון ארגענטינע אין חיפה

אין חודש אפריל האבן אייניקע קרעמעניצער אין חיפה אויפגענומען פאניע רעזניק דע גאנצער מיט איר טאכטער, וועלכע זענען געקומען קיין חיפה נאר אויף א האלבן טאג. מהאט נאר באוויזן זיי צו ווייזן די הויכע דערציאונגס אנשטאלטן, די שטאט חיפה און זיי באגעגענען מיט אייניקע קרעמעניצער.

אין יוני ה.י. האבן זעהב און יונתן ראזענבערג איינגעארדנט א קבלת פנים פאר נוטע קיפערמאן מיט זיין פרוי, מיטן אנטייל פון די קרעמעניצער אין חיפה.

א צווייטע קבלת פנים איז פארגיקומען פאר די קיפערמאנס און די קרעמעניצער אין חיפה בא איטקע שטערן (ראדענטאל).

אוף ביידע אויפנאמעס האט געהערשט א גאר ווארעמע אטמאספער, מ'האט צוזאמען ארופגעבראכט אינגענומענע זעראינערונגען פון דער היים און זיך געביטן מיט אינפאר - מאציע וועגן אונדזערע לאנדסלייט דא און אין ארגענטינע.

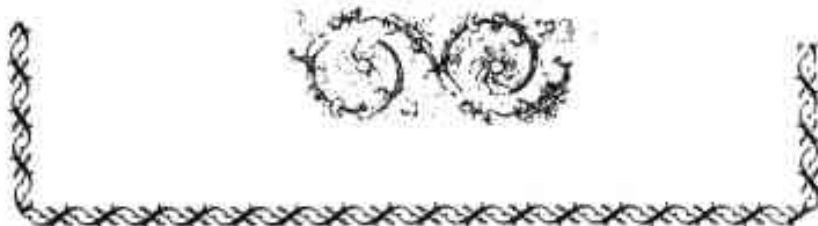
א פראגמענט פון דער באלאדע "קרעמעניץ וואלין". דוד ראפאפארט האט אנגעשריבן א באלאדע וועגן די בלוטיקע און אויך העראישע טעג אין צייט פון בירגער קריג אין קרעמעניץ און ארום, א פראגמענט פון דער באלאדע איז דערשיינען אין נומער 69 פון חשבון חודש שריפט "אונדזער אייגן ווארט", ווי ראפאפארט איז מיטארבייטער און אונדזער זואלף שניידער - א מיטערעדאקטאר, מיר וועלן גיבן אין נאענטען "קול יוצאי קרמניץ" אייביקע טיילן פון דאר באלאדע.

מיט ציי

אלץ בעסער וועט זיין, אלץ לענדער וועט ווערן - דאס האב געוואלט זיין אין דעם אויף זיכער. אלעמייט וועט מען טיילן סט בייט און ס'ט לעבן. און זיין וועט אין שווייץ פארפאשער עכטיק.	געבאנענע פיליזאפיע, האלט'דיקע אקטעס, אליין, וועט האבן דעם שטייט פארעמער. מיט ציי זיין אין איר געוואלן, צווישן ציי זיין אין געוואלן, זיי האב אין ערשט שווער געוואלן.
--	--

אויך פיל ציי לעבן איר.
זיי רינגען איראם איר,
היטן די ריט מיין יעדע באזאנצער.
כאטש צאלט איר איר,
זינט געזעצטן דער ליאזן
דעם ביטערעם פון אירער.

באחת ממסיבות חנוכה של ארגוננו בתל-אביב.

יושבים מימין: אדליה פולטורק, אברהם שפיר (בנו של יעקב שפיר)
ברוניה ביברמן. י. מילר (אשתו של עקיבא זייגר) עקיבא זייגר.
א. גוקין. ח. קאופמן (שיכמן) הדסה רובין, ישראל אוטיקר, רחל
אוטיקר און איר מאן.

מ' זוכט קרובים

קארנבליט הארי זוכט זיינע קרובים פון
קרעמעניץ מיטן צוועק צו באקאנען זיך מיט
די פרטים פון זיין אפשטאם.

עס ווערט דא געגעבן די נילד פון זיין
עלטער-זיידע שלמה וויניק, וואס איז
געווען, ווי מיזאגט, צוריק מיט יארן א חזן
אין קרעמעניץ. די פרוי אויף דער בילד איז
זיין צווייטע ווייב גאלדע-יענטע מיט
זייערע 2 קינדער, דוד און סאסי. גערופן
האט מען אין קרעמעניץ וויניקן: "שלמהלע
דער חזן".

ווער עס ווייסט עפיש וועגן זיי קען מוידע
זיין אונדזער אייגון אין ישראל. ווי אויך
דער לאנדסמאנשאפט אין ניו-יורק.

דער אדרעס פון ה. קארנבליט:

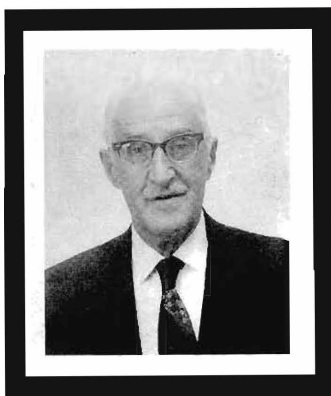
Harry F. Cornbleet, 12105 Saraglen Drive
Saratoga, California 95070

התכנון האנושי!

מנוס גולדנברג

י צ ח ק ו ק מ ן ז " ל

יצחק היה אחד המוהיקנים האחרונים שלנו, המוהיקני, בהא הידיעה, שאין לו ממורה.

עם הגיעו לניו-יורק, אחרי בריחתו מפורטוגל עם משפחתו מפחד הנאצים עוד בטרם הכותו בה שורש, החל וקמן לדאוג במלוא המרץ לבני-עירנו שבארצ"ב ומחוצה לה, הוא היה בין ראשוני היהודים מאמריקה שהגיעו למחנות-הפליטים בגרמניה ובאיטליה. בתוכם היה הוא הקרמניצאי הראשון שראו לפניהם בני-עירנו, ניצולי השואה.

הוא הערה עליהם את חיבתו ואת מיצת הרחמים הגדולה שלו וגילה להם את רוחב-לבו בהושיטו להם עזרה חמרית נדיבה, מטעמו ומטעם הייסוסייטיי בניו-יורק.

את המפגש הדראמטי הזה, שהיה מלווה בכבי ובשמחה רבה, תיאר וקמן ב"פנקס קרמניץ" עמוד 439, ביחוד בספר הזכרון שהוציאו בני-עירנו בארגנטינה, במכתביו אלינו ובפגישותיו אתנו בביקוריו הראשונים בארץ.

את ארגון יוצאי קרמניץ בישראל יסדנו בשנת 1946.

מאז עמד וקמן לצידנו, מוכן ומזומן לתמוך בכל מפעל שארגוננו הקים להנצחת זכרם של קדושינו. עזרתו היתה לא רק חמרית, אלא גם מוראלית. כמשך כל 35 השנים של קיום אירגוננו עמדנו בקשר מכתבים הדוק אחד. בכל מכתביו אלינו נתן ביטוי לכאבו הגדול על אובדן קהילתנו והביע את געגועיו ליהודיה, לאורח חייהם, להומור המקורי שלהם, שהוא עצמו ניחן בו במידה גדולה. ממכתביו אלה ומפגישותינו עמו, בעת ביקוריו בישראל, שאבנו עידוד רב.

בשני ספרי הזכרון שהוציאו ארגוננו בישראל והלאנדסטמאנשאפט שלנו בארגנטינה ובכתב-העת "קול יוצאי קרמניץ" שארגוננו מוציא זה 14 שנים, פירסם וקמנו רשימות מלאות הומור ושופעות פולקלור. אלה יחד עם מכחביו, יכולים לשמש כחומר חשוב לחוקרי ההווי ואורח-החיים של יהודי העיירות שהוכחדו.

הצטערנו מאד לכן כשראייתו הלכה ונחלשה בשנים האחרונות, עד כדי כך שכמעט לא היה מסוגל לקרוא מה שהוא עצמו כתב.

לפני חדשים אחדים כשמת בארץ ידידו בן עירנו, אברהם אביר (ביברמן) ז"ל, קיבלתי ממנו מכתב שצורף אליו גם מכתב תנחומים לאלמנת הנפטר. מה גדולה היתה הפתעתי כשראינו לפנינו את שני המכתבים (אחד מהם אלי ואחד לאלמנה הנ"ל) והם טובים לקריאה, ביחוד מכתב התנחומים, שהיה כתוב ברוסית יפה, בכחב ידו הנאה והרחב.

היה לנו יסוד לקוות שבקרוב יוכל להשתתף מתדש בכתב-העת שלנו ולהעשירו ברשימותיו, המכתב שהוזכר כאן שהיה, לדאבונו, מכתבו האחרון, בא ממיאמי, שבה התגורר עם גליקל (גניה) אשתו במשך כל החורף. במכתבו זה סיפר לנו וקמנו, בין היתר, שהוא מבקר בקביעות, יחד עם בן עירנו נחמן ליכט בשיעורי משנה, ואף ממליץ לפני ולפני חברי לעשות כן כאן.

בתם של הווקמנים שגרה עם משפחתה בישראל, ביקרה אצלם בעת שאביה שלח לנו את המכתב ההוא. בהגיעה לארץ טילפנה אלינו ומסרה שלומם של הוריה הולך וטוב ובדבריה הדהדה אופטימיות רבה.

בוקר אחד, כשבועיים אחרי השיתה הזאת, צלצלה שוב הבת ומסרה את הידיעה העצובה על מותו של אביה. לפי בקשתו, לפני שנים, קברוהו בירושלים. בשדה-החעופה של ניו-יורק ליווהו לאווירון כמעט כל הקומנצאים החיים בעיר הזאת.

את כל מה שווקמן סימל בשבילנו קשה להביע במסגרת הצרה הזאת. נעשה זאת בהזדמנויות שונות, מתוך רשימותיו בפירסומים שלנו, של ה"סוסייטי" בניו-יורק, ומתוך מכתביו אלינו. רוחו, אהבתו ללא גבול את ביתנו הישן, את יהודי עירנו, ימשיכו ללוות אותנו בכל פעולותינו.

אבד לנו ידיד יקר, שאת מעלותיו ומעשיו הטובים ידענו ונדע להעריך. חבל על דאבדין ולא משתכחין!

ד ו ד ר א פ א פ א ר ט

א הספד רעדע צו די שלושים פון ר' יצחק וואקמאן זי"ל ביי דער קרעמעניצער סאסייעטי אין ניו יארק.

יונטיק דעם 5 טן אפריל, ראש חודש ניסן תשמ"א האבן מיר זיך גע'עגענט און ארויס באגלייט צו זיין אייביקער רו אין ירושלים - עיר הקודש אונדזער געטרייען איי איבעגעגעבענעם קרעמעניצער זון, וועלעכער האט זיין גאנץ יעבן געווידמעט צו קרעמעניץ און אירע יידן מיט ראט און טאט יצחק וואקמאן זכרוננו לברכה. א מענטש, אן עסקן וואס האט זיך עוסק גע'ען בצרכי הציבור באמינה שלימה נאך דער לוויה אין ניו יארק איז דער נפטר אפגעפירט געווארן צוב עראפלאן. באגלייט פון ויין אייניקל הרב גרשון קאראסיק.

אויפן לופטפעלד אין ישראל, שרייבט מיר מנוס גאלדענבערג, האבן דעם נפטר אפגעווארט זיין טאכטער און איידעם מר און גברת צו גל. א גרויסע צאל מענטשן, צווישן וועליכע סיזיינען אויך געווען קרעמעניצער.

מנוס און שיינע גאלדענבערג האבן זיין ארון באגעגנט אופן בן-גוריון פלי-פלאץ און באגלייט ביז ירושלים. אויפן ירושלימער ניח עולם האט שיקע גאידנבערג צווישן אנדערע אים נספד געווען, און באוויינט די גרויסע אבדה. מנוס שרייבט מיר, אז עטלעכע טעג פאר זיין פטירה, ערב פסח, האט ער נאך געשיקט 100 יאלאר מעות חטים געלט פאר נייטבאדערפטיקע קרעמעניצער אין ישראל, ווי ער פלעגט דאס טון אלע יארן.

אויך ביי אן דז, ביי דער יערלעכער אזכרה פאר די קרעמעניצער קיזשים איז כרודער וואקמאן געווען דער גרעסטער באשטייערער מיט 150 דאלער פארזי ישראל עמירדזשענסי פאנד, וואו מיר פלעגן שאפן מער פון טויזנט דאלאר.

לעצטענס האט וואקמאן געליטן פון א שלעכטער ראיה, האט ניט געקענט ליינענען. אדער זען וואס ער האט אנגעשריבן, און ער האט זייער ליב געהאט צו ליינענען און צו שרייבן-אייסדרוקן זיינע געדאנקן אין די העפטן פון "קול יוצאי קרמניץ" מנוס שרייבט מיר, אז גראד זיינע לעצטע בריוו זיינען געווען מיר קלארער און א סך פארנעסערט געשריבן.

וואקמאן זייל איז געווען א פיל קאלירפולע פערזענלעכקייט. אויף א סך געביטן זיינען זיינע טעטיקייטן געווען אויסגעשפרייט, אבער דאס כאראקטיסטישע וואס האט אים אויסגעצייכנט, איז געווען דאס, וואס אחוץ וואס ער האט זיך געזארגט פאר געזעלשאפטלעכע פראבלעמען, קהלשע טעטיהייטן, האט ער ספעציעל זיך משתדל געווען און געהאלפן דעם אינדיווידועלן מענטשן - דעם יחיד, יעדערן, וואס האט זיך צו אים געווענדט האט ער אויסגעשטרעקט א פריינדלעכע האנט און אים אויפגענומען מיט ווארעמקייט מיט א סבר פנים יפוח, צו דאס איז געווען א פליט איין ישראל אדער א עמיגראנט אין אמעריקע אדער א יונג מיינדלעך - א קיילעכדיקע יתומה אין ווארשע, שוניה רייזש א טאכטער, זיי אלע האבן געקראגן שטיצע און דערמוטיקונג פון וואקמאנען.

ער איז אפט ארומגעפארן אין אמעריקע און אין אויסלאנד, און וואו ער איז געווען האט ער אויפגעזוכט קרעמעניצער און זיך מיט זיי משתדל געווען און געפרייט: צי ס'איז געווען אין די פליטים קעמפס אין דייטשלאנד אדער אין איטאליע, אין ישראל אדער ארגענטינע האט ער מקרב געווען אונדזערע לאנדסלייט און יוען ס'נויטיק געווען געשטיצט מאטעריעל פאר צוויי יארן איז ער געווען אין אריזאנא, דארטן זיך געטראפן מיט אונדזער חשובן לאנדסמאן מעדלער, מיט אים זייער גוט פאר ברענגט אין נאסטאלגישע קרעמעניצער דעראינערויגן און דאס זייער שיין באשריבן אין י"ק. י. קי. וואקמאן איז געווען דער איניציאטאר אויפצושטעלן א גדר אויף דעם אפענעם פעלד אויף דער דובנער ראגאטקע, וואו די ביינער פון אונדזערע אויסגעמארדעטע קרעמעניצער יידן-קדושים זיינען אפגעשווענקט געווארן און אוועקגעטראגן געווארן פון די שטראמענדיקע פאטעק וואסערן אין די פריילינגס, ווען דער שניי און אייז איז זיך צעגאנגן פון די בערג, פאר דעם האט ער אינטערוויענירט ביי די סאוועטישע מושלים צו קריגן א דערלויבעניש צו באשיצן מיט א פארקו דאס געבייט פון אונדזערע קדושים. ער האט א סך ליכע געהאט פאר די קרעמעניצער יידן און ביי אונדזערע יערלעכע אזכרות פלעגט ער יי באוויינען.

ווען ער האט זיך דערוואוסט אז אין פוילן לעבט א פולישע פרוי וואס האט אויסגעהאלטן און גערעטעט 12 יודן העט ער איר געשיקט 500 דאלאר זי זאל פארן קיין ישראל אויף דער איינלאדונג פון אידגון יוצאי קרמניץ אין ישראל, אלס אויסדרוק פון אפשאץ און דאנקבארקייט פאר איר שיינעם מענטשליכן טאט.

יצחק וואקמאן איז געווען דער שליח פון דער שארית הפליטה און דער מקונן פון די קרעמעניצער קדושים.

וועגן אים קען מען פאראפראזירן חיים נחמן ביאליקס ליד: געווען א מענטש-גוט צו
גאט און צו לייט און איז נישטא.

יצחק וואקמאן און, איר צו לאנגע יארן, זיין ליבע פרוי גליקל האכן אויפגעברענגט א
שיינע משפחה אין אמריקע און אין ישראל, וואס איז א כבוד און א שטאלץ פאר יידן.

יהיה זכרו ברוך

חבל על דאבריו ולא משתכחין.

24/7/2020 01:00 - 01:00:00

[illegible][illegible]

שם המלך אברהם בן יצחק

ਸ. ੭੭੩.੮

אמלענדיק און איז געפאלן און פונקטנדיק און
זייער און געזען פון אלעם און
עס איז געווען און עס איז געווען און

מ. גאלדענבערגמ א י ר ש ו ו א ר צ א פ ל זייל

אין יולי 1980 איז אין ניו-יארק געשטארבן מאיר שווארצאפל, הינדעיס(פון דער היים רויט) מאן. מאיר איז געבוירן געווארן אין באזאליע לעבן אסטראג, ווי ער האט זיך געלערנט. ווען ער איז אלט געווארן 15 יאר איז ער אוועק קיין ווארשע. ווי ער האט געארבייט אלס בוכהאלטער אין א געשעפט פון פאפיר. אין 1917 איז דאס געשעפט איבערגעפארן קיין מאסקווע. און פון דארט האט ער אין 1920 עמיגרירט קיין אמעריקע. דארט האט ער באלד געקויגן א שטעלע אלס בוכהאלטער, און אין 1926 האט ער געעפנט א פאפיר געשעפט פאר זיך. ער האט שווער געארבייט. ער האט אנער געזען פיל ברכה אין זיין ארבייט. דאס האט אים דערמעגליכט צו פירן א שיין לעבן, צו העלפן זיין משפחה, פריינד, פארשיידענע ישראל פאנדן און אנשטאלטן. פאר זיין האפענער האנט, האט ער געקויגן אייניקע אויסצייכנונגען צווישן זיי פון די פרעזידענטן טרומאן און רוזוועלט און א מעדאל פון אמעריקאנער קאנגרעס פאר זיין איבערגעבער דינסט פאר זיין לאנד אמעריקע. אויך געפונט זיך א מעמאריאל לוח אויף זיין נאמען אין נתניה און אין דעם חיפער אוניווערסיטעט.

מאיר מיט זיין פרוי האבן אייניקע מאל באזוכט ישראל. זיי זענען זייער ווארעם אויפגענומען געווארן דורך אונזער אירגון אין סעמינאר און זענען דורך דעם טיף געריט געווען.

צו מאירס לוויה זענען געקומען 500 מאן. דער רעבי האט זיין הספד פארענדיקט מיט די ווערטער; "מאיר שווארצאפל איז געווען א מענטש". "און וואס פאר טיטל קען זיין גרעסער פון דעם?" פרעגט זיין פרוי אין איר בריוו צו מיר.

מאיר האט איבערגעלאזט זיין פרוי, צוויי אויסגעגיבענע טעכטער און 5 אייניקלעך. זיי אלע האבן באזוכט ישראל און ווייזן ארויס זייער א פריינדליכע באציאונג צו איר.

היה זכרו ברוך

אברהם שפירא ז"ל

אברהם שפירא נולד בקרמניץ ב-1.3.1922, כבן בכור ליעקב וחנה שפיר. בשנת 1937 עלה לארץ, למד בחיכון "נורדיה" בחל-אביב והיה חבר בחנועת הנוער "גורדוניה". לאחר סיום בחינות הבגרות יצא להכשרה לדגניה א'.

בשנת 1943 הצטרף לפלוגת העבודה בחדרה, שהכילה עצמה לעליה לקיבוץ גזר. בחדרה הכיר את רבקה לבית האוזנר. הם נשאו בשנת 1946 בהיותם כבר בקיבוץ "גזר" שנוסד שנה קודם לכן ב-1945. ב-1947 נולדה בתם הבכורה אילנה וכעבור חמש שנים נולד הבן דורון.

כמשך כל תקופת חייו בקיבוץ, עד 1961 מילא תפקידים שונים כגזבר הקיבוץ, כמזכיר וכמורה באולפן לעברית. כמו כן השתתף בוועדות תרבות וחינוך.

ב-1961 התפרק הקיבוץ וכל החברים הוותיקים עזבוהו ועברו לגור במקומות שונים בארץ. אברהם ומשפחתו עקרו לראשון-לציון. אברהם עבד במפעל "כיאוטכנוגלסי" בנס-ציונה כמנהל חשבוניות ראשי עד יומו האחרון.

אחרי העקירה לראשון-לציון התחיל לאסוף בולים ותחביבו הלך והתרחב. הוא התכתב עם אנשים ברחבי תבל והשתתף בכמה תערוכות.

ב-1976 השתתף בתערוכת בולים לאומית בנתניה וזכה במדליית ארד. הנושא היה - "ספינות וספנות"..

ב-1978 בירושלים, זכה במדליית ארד. הנושא היה - "ספנות ומגלי ארצות".

בחיפה ב-1980 זכה במדליית ארד מוכסף. הנושא - "מתקרים בקוטב הצפוני והדרומי".

בלי שבט השמ"א (4.2.81) מת לפתע לאחר שחש בלבו.

בדברי ההספד שנשא אחד מחבריו נאמר:

"היית מעמודי המוֹרָךְ לחברה שלנו. כל תפקיד שהוטל עליך מילאת בנאמנות, בחריצות ובצניעות, תמיד עם חיוך על שפתך. ידעך לעודד אחרים והאופטימיות קרנה מלבך. היית להורים בן למופת, לרעייה בעל נפלא, לילדים אב מסור ולכולנו - למכרים לידידים ולקרובי המשפחה - חבר יקר ואהוב.

זכרך לא ימוש מאחנו לעדי".

ח.נ.צ.ב.ה.

המשפחה.

מערכת "קול יוצאי קרמניץ" וחברי הוועד של ארגוננו שותפים מלאים לצערם הגדול של משפחת אברהם ז"ל וקרוביו: אמו חבוליה, דודו שלמה ודודתו אדליה פולטורק. אברהם היה בין המעטים מאוד מבני דורו, צאצאי בני עירנו, שהיה לו קשר נפשי לארגוננו. הוא היה מבקר באזכרות השנתיות לקדושינו ובמסיבות חנוכה, שהיינו מקיימים בעבר. הוא היה מוכן לקבל על עצמו כל תפקיד שיוטל עליו. יחסו זה לארגון, הדואג להנצחת זכרם של קדושינו וזכרה של העיר שבה חי את 16 שנותיו הראשונות, הועבר לבנו, שמוכן להיות בין החלוצים של צעירי בנינו בפעולה למען המשך קיומו של הארגון בעתיד.

מ. ג.

מ ש ה ח ר ש ז י י ל

מתוך תמונתו, שזה עתה קיבלתי מאת אשתו הינדה, תיבדל לחיים, מביט בי משה בחיכוכו הטוב והמיטיב. קשה מאוד להוסיף לשמו את שתי האוחיות, שמשמעותן הסוף לחיי האדם הזה, שהכרת פניו ענחה בו, כי איש אוהב חיים היה, טוב ונוח לבריות. איזה עוול משווע גרם לו הגורל האכזרי, לו ולבני משפחתו, בהועידו לו מוות ביסורים כה קשים. הרי רחוק היה מסוף דרכו, רק בן 62 היה, שופע מרץ וחזות יצירה. העדרו מהאזכרות השנהיות לקדושי קרמניץ יורגש מאוד ויעורר כל פעם מחדש בלב כל אחד מאתנו, געגועים עזים לדמותו היפה.

משה נולד ב-1919 להוריו אביגדור ויוכבד. הם, אחיו יעקב וסניה ואחותו סימה ניספו בשואת עירנו. משה היה היחיד מכל המשפחה שנותר בחיים והיתה זאת משפחה ברוכה כשרונות, שבניה הצטיינו במלאכת הציור מקטנוכם.

אחיו של משה, סניה, היה בין באי ביחנו. הוא היה חבר לספסל-הלימודים של אחותי, שפרינצה ז"ל, בבית הספר "חרבות". יחד עם ליורה גורביץ צייר את הפלאקטים היפים, שקראו בשבתות מעל חנותו של ויטלס אח תושבי העיר למשחקי כדורגל על הוודומקה. היה זה קשה, כשהספורט הזה רק החל לחדור לעירנו.

אחרי נדודים וחלואות רבות הגיעו משה ואשתו הינדה, תיבדל לחיים, בשנת 1949 לישראל והקימו בה את ביתם.

ב-18 השנים האחרונות עבד משה כגרפיקאי בחברת "אל-על". בעבודה הזאת מצא סיפוק רב ופורקן לכשרון הציור שהיה טבוע בבני משפחתו בקרמניץ.

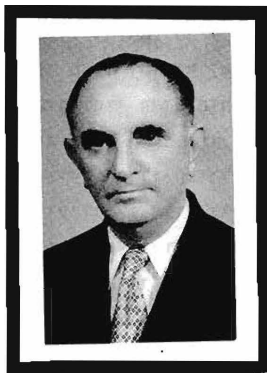
משה נפטר באוגוסט 1980, אחרי מחלה ממארת, בהשאירו אחריו את אשתו, את בתו ואת בנו.

יהיה זכרו ברוך!

יוסף אבידר

לזכרו של אברהם ביברמן

את אברהם ביברמן - אביר, הנני זוכר מימי ילדותי. הוא היה בוגר ממני בלמעלה מעשר שנים. היה ידוע בחוגי המשפחה כנער שאמו בלה - דודתי, חוששת מאד לבריאותו ורואה אותו כשברירי ולכן משגיחה עליו ושומרת צעדיו במיוחד. כימי מלחמה האזרחים, הפוגרומים באוקראינה, התארגנה, כידוע, בקרמניץ הגנה עצמית חזקה למדי. בזכרוני עולה תמונה של שלושה צעירים חסונים, חמושים ברובים מכודנים, צועדים באמצע רחוב "שירווקיה" במילוי משמרתם. היתה זו שלישיה מרשימה ביותר: אברהם ביברמן, חנוך רוכל וסלומון פולטורק. בעיני הם נראו גבוהים מאד והכידונים הארוכים הרוסים, הגבירו רושם קומתם.

הביח של משפחת ביברמן ברחוב קזנטשייסקיה והגן הגדול שליד הכיתה שימשו כמקום ריכוז של הנוער הציוני בקרמניץ. הבן הבכור, משה, עלה ארצה עוד לפני מלחמת העולם הראשונה. לאחר זמן הוא חזר לקרמניץ ונסע למוסקבה, שם הוא גר עד היום. יתר האחים והאחיות, 10 במספר, עלו אחד אחד תוך שנים אחדות. אברהם עלה בשנת 1921 כחבר בקבוצת תלוצים, שהצטרפה לגדוד העבודה בפלוגת ראש-העין שסללה את מסילת הברזל ראש-אל-עין - פתח-תקוה, אך החזיקה מעמד שם רק שנה אחת. הם נמנו על מפלגת "הפועל הצעיר" ואילו רוב חברי הגדוד נמנו על מפלגת "אחדות העבודה". כעבור זמן מה עברה הקבוצה לטבריה ויסדו שם תבורת בנין "בזלת" שבנתה שכונה חדשה במעלה העיר. הם עשו כטבריה שנים אחדות, ועברו לירושלים. שם התקדם אברהם ככונה יוזם, מנהל עבודה בבנין האוניברסיטה, וקבלן חלקי בהקמת מלון המלך דוד. בעלותי ארצה בשנת 1925 מצאתיו בירושלים כמנהל עבודה בבניה בעל מוניטין. עם הזמן נתפרסם כקבלן וככונה-יוזם המקיים גושי בנינים. בנינים אלו מכונים עד היום כתי ביברמן. ביחס של אברהם ומנייה רעיתו, היה שוקק אורחים וביניהם רבים העולים מבית המועצות.

אברהם היה פעיל מאד באגודת "ליונס" וכיהן בה בתפקידים נכבדים ורמים. כאחד הימים הנוכח בתואר "יקיר ירושלים".

בימי מלחמת העצמאות, כאשר נזקקנו גם למומחים במלאכה הבנין, גייסתי לאחד השרותים שכונה אז "שירות האיחסון". השרות היה אחראי להקמת מחנות ומתקנים צבאיים וכן להחזקתם. אברהם קיבל דרגה של סרן ונתמנה לאחראי על מחוז הנגב. הוא התמסר כל כולו לתפקיד והשקיע בו כל נסיונו המקצועי וכושרו הארגוני. בין היתר הקים את אחד המחנות הראשונים של צה"ל מדרום לבאר שבע. הוא עשה זאת במהירות וביעילות מירכית. הוא שהה בנגב בתנאי שדה רוב הזמן, וכשהייתי פוגש בו חשבתי כי לשוא חשבה אותו אמו לשברירי. אחר המלחמה שוחחנו לא פעם על תקופת שרומי בצה"ל. הוא לא הזכיר אף פעם כי עסקיו נפגעו לא במעט בזמן ההוא - לעומת זאת היה חוזר ואומר כי היתה זו השנה המאושרת ביותר בחייו. לדעתי היתה הרגשתו זו בעיקר הודות לאתגר שהועמד בפניו לתרום למדינה בשעת חירום לאומית, תרומה של ממש. היה זה אחד האתגרים הרבים שהיו בחייו והוא עמד בהם ויכול להם.

בשנת 1980 נחקף אברהם במחלה קשה, וכן גם אשתו מניה. הם מכרו אז את ביתם בירושלים ועברו לגור בתל-אביב, בקרבת מקום לבתם לאה.

מחלתו של אברהם לא ארכה הרבה זמן וביום 23.9.80 הוא נפטר בגיל שמונים וחמש והובא לקבורות בחולון.

אברהם השאיר אחריו את אשתו, בת, נכד נשוי, נכדה ונין.

יהי זכרו ברוך

יצחק שרון

י ו ס ף ש ו ו ר צ פ ל (שרון) ז " ל

אבי ז"ל, יוסף שרון (שורצאפל), נולד בקרמניץ ב-1903.25.5. קרמניץ היתה קשורה אצלו בהרבה זכרונות נעימים של ילדות ונעורים ושל תברוח נאמנה. זכורני שבאחד הביקורים האחרונים שלנו בקרמניץ בשנת 1939 עלינו על הר "הבונה", כאשר התקרבונו לצלב שבפיסגת ההר נזכר אבי בהתערכות שהיתה לו עם כמה חברים וסיפר לי, כי ביום חורף מושלג וסגרירי ישב עם חברים מבית-הספר בבית מוסק וחס. הם התבוננו בשלג היורד בחוץ והגיעו למסקנה שבמזג אוויר כזה אי אפשר לשוטט בחוץ. כל שכן להגיע עד לצלב שבפיסגת "הבונה" הוא נמצא ממש מעל התהום. אבי הודיע לחבריו כי אין הוא מסכים לדעתם והוא מוכן להתערב כי יגיע לצלב וכך אמנם עשה זאת, למרות הסופה הנוראה שהשחוללה במעלה ההר.

לאחר מלחמת-העולם הראשונה מת סבי במגיפת הטיפוס והשאיר אחריו אלמנה עם שלושה ילדים צעירים. הם עברו לגור בקרמניץ ותיו במצוקה חמרית, אך אבי, אף שהחחיל, לעבוד בגיל צעיר, המשיך ללמוד ועם השנים בהיה למנהל חשבונות מעולה.

לאחר מלחמת-העולם התחיל אבי להתעניין בתנועה הציונית ונהיה חבר פעיל בפועלי-ציון-ימין ובחלוץ. באמצע שנות העשרים יצא להכשרה לצורך עליה לארץ, ושם נפגש עם סוניה מבית פינקלשטיין, מרובנו, שהיתה לימים אמי. לקראת העליה לארץ החתתנו השניים אך אז היתה הפסקה כמעט מוחלטת בהוצאת סרטיפיקטים.

הורי הקימו איפוא בית ברובנו. היה זה בית ציוני, שוקק פעילות ציבורית. אותי, בנם היחיד, שלחו לגן ילדים עברי ואחרי כן לבית-ספר עברי "תרחות"; נוסף על הפעילות בתנועה הציונית היה אבי פעיל גם באיגודים המקצועיים.

כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה נכבשה רובנו על ידי הרוסים. הרוסים ידעו על עברו הציוני של אבי, אך סלחו לו. הודות לפעילותו באיגודים-המקצועיים בתקופת השלטון הפולני. כאשר פלשו הגרמנים לרוסיה ביוני 1941 עמד אבי על כך שנברח ללך רוסיה, הרחק מהגרמנים, על ידי כך הציל את חיי אמי ואותי, כי מי שלא ברח מרובנו בימי המלחמה הראשונים, נספה בשואה.

בסערת מלחמת-העולם השניה עברנו גלגולים רבים עד שהגענו ב-1946 לפולין כדי להמשיך, כעבור שבועות מספר את מסענו לארץ-ישראל בזרזים לא לגאליות.

כאשר הגיעו הורי לארץ הם התישבו בחיפה. חבלי הקליטה היו קשים אבל נתקלנו בהבנה ובאהבה. אבי נתקבל לעבודה כמנהל חשבונות במועצה פועלי חיפה ולאחר שנים מספר עבר ל"יתבונה", שם עבד עוד שנים לאחר יציאתו לגימלאות, אמי עבדה כאחות בבית-חולים רמב"ם.

נוסף על העבודה לצורך פרנסה היה אבי פעיל מאוד במפלגת העבודה (מפא"י דאז); הוא ואמי אהבו מאד חיי חרבות והירבו בביקורים בתיאטרות, בקונצרטים ובהרצאות.

מות אימי ב-1975 היה מכה קשה מאוד לאבי, למעשה הוא לא התאושש ממנה עד מותו ב-1.8.1980.

יוסף השאיר אחריו את בנו, נכד ונכדה. (המערכה)

יהיה זכרו ברוך

ס. וואלבערגבריינע קאטליער (בעזנאסקי) זייל

בריינע, די אלמנה פון אריה (לייב) קאטליער זייל
 אין נאך שווערע לייזן געשטארבן סוף 1979, זי
 און לייב זענען געווען זייער גוטע און הארציקע
 מענטשן. אין זייער ענגער ווייבונגע, וואס איז
 באשטאנען פון איין צימער און האט אויך געדינט
 אלס ווארשטאט וואו אריה פלעג אופנעמען זיינע
 קונדן. האבן זיי אויך אויפגענומען יעדן
 ניי-אנגעקומענעם קרעמעניצער, מיט וואס נאר
 מעגליך. און ניט איינער פלעגט אויך בלייבן
 נעכטיקן, און נישט תמיד נאר אויף איין נאכט.
 מ'דארף וויסן אז ס'איז נאך דעמלט נישט
 געווען קיין משרד קליטה און קיין מרכז
 קליטה....

בריינע האט איבערגעלאזט איר זייער איבערגעגעבענעם זון און צוויי אייניקלאך.

יהיה זכרה ברוך

שרה ברנשטיין - פיקס זייל

(נפטרה בייא אדר ב' תשמ"א ו17.3.1981)

במותה, איבדו יוצאי שומסק בישראל, את אחת מבנותיה החשובות, נצר ממשפחה ענפה ומכובדת.

אביה יעקוב'ה ברנשטיין זי"ל, אחת הדמויות הבולטות בשומסק, הנחיל לבתו אחרי מותו את התכונות האנושיות בהן התכרך, והבולטת בהן היא הדאגה ויחס הטוב לזולת - את זה עשה תור סיכון והקרבה עצמית מפני השלטונות. כמוהו כן גם בתו המשיכה בדרך זו ואפילו בחרה לשבת בבית הסהר, על מנת לעזור ולהציל יהודים.

היתה אחת מיחידה סגולה של עיירתנו שרכשה השכלה מחוץ לגבולות שומסק - וגם בתקופת המימשל הפולני הרחיבה את השכלה, ומהר מדי הכירה ולמדה את השפה הפולנית - דבר שעזר לה להיות לפה ליהודי שומסק בפני השלטון הפולני.

במלחמת העולם השנייה, כרכים מהעיריה, כן גם היא ומשפחתה נדדו עם זרם הפליטים לרוסיה - ומצבה ומצב משפחתה לא היה טוב - ואפילו רעבו ללחם, כל זה לא השפיע עליה בהיותה גאה ביהדותה, ובגאווה נשאה את השם יהודיה, לא חסרו לה ויכוחים עזי נפש ומסוכנים עם אנטישמיים ושונאי ישראל מושבעים, סלדה מהציות העוור, תוך עקיפת האמת הטהורה.

כשם שבשומסק ביה אביה ובייתה היה פתוח לכל - והגשת עזרה לכל פונה ונדוק - כן המשיכה בדרך זו גם בהיותה בנכר, ובהגיעה ארצה. כל עולה חדש מיוצאי שומסק וקרמניץ שפקד את ביתה, נתקבל בסגר פנים יפות, ברוחב לב, והכנסת אורחים, ובזה הקלה עליו את חבלי הקליטה.

בארץ ניהלה התכתבות ענפה עם שומסקאים מעבר לים ועם שרידים שנשארו עדיין ברוסיה, ואינם יכולים להגיע אלינו מסיבות שונות.

מומחית היתה ביצירת קשרים עם כל אחד ואחד ללא שום הבדל בגיל.

היתה אנציקלופדיה מהלכת ובפני שומעיה היתה דולה מנבכי הנשייה סיפורים ועובדות מחיי היהודים בשומסק והסניכה, לא החסירה אף פרט קטן, כאילו קרה הדבר רק אתמול וכל זה בנוסטלגיה עצומה לעירחנו שומסק.

אחרי המלחמה, תוך סכנת נפש, כאשר כנופיות הבנדורובצים (לאומניים אוקראינים) משתוללות בדרכים. יצאה לשומסק לראות כמו עיניה את חורבן העיירה ולפקוד את קבר האחים, בו טמונות עצמות קדושינו ויקירינו, אשר שירת חייהם נקטעה, ולא זכו לדרור ולחופש ולראות במפלחה של החיה הנאצית וגרוריה ובחומות ישראל החפשית.

יזכר שמה עם זכר אישי שומסק שעסקו למען הזולת והציבור שלא על מנת לקבל פרס רבזה גדולתה.

חבל על דאבדין ולא משתכחין.

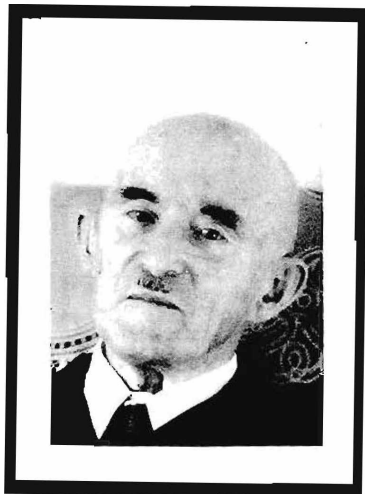
יהא זכרה ברוך, ונשמתה צרורה בצרור החיים!

מ. גורביץ

י ה ו ש ע פ י ק ס ז " ל

(נפטר כ"ה טבת תשמ"א 1981, 1.1.1)

אוצר השבחים דל מלדלות ממנו את המעלות
הטובות בהן ניחן, עדין נפש, ישר, נוח
לבריו, מכבד את הזולת, בורח מהכבוד,
בשובה ונחת השמיע דבריו, ולכל מי שהזדמן
בד' אמותיו האציל מרותו הטוב תוך אימון,
חיבה, וידידות.

מיזג בתוכו את הטוב משתי עיירות: ברדיצ'וב,
מקום בו ישב על כס הרבנות סניגורו של עם
ישראל, רבי לוי יצחק מברדיצ'וב ז"ל,
ומעיירתו הקטנה שומסק על רכניה, ראשי קהילתה,
ומנהיגיה הציוניים והחלוצים.

היה פעיל בתנועה הציונית ובשתי הקרנות הלאומיות, זכורות לי לטובה הופעותיו
באספות ובכינוסים מטעם התנועה.

עם נישואיו לשרה מבית ברנשטיין, היכה שורשים בעיירתו, והקים משפחה לתפארת -
ובזה הוסיף ענף לאילן היוחסין של משפחת ברנשטיין.

פעילותו הציבורית גרמה לפעמים אולי להזנחת המשפחה וכלכלת הבית, ועל כך רעיתו לא
התרעמה, להיפך - עודדה אותו להתמסר לעבודתו זו.

התלאות שפקדו את עם ישראל כשואה ובתוכם יהודי שומסק, הצרות שעברו עליו ועל
משפחתו בהיותו בנכר לא העיבו על אישיותו והתנהגותו האנושית הטובה, ונשאר אותו
יהושע פיקס הזכור לטוב לכלנו, ואשר כל רואיו כבדוהו והעריצוהו.

עם גמר מלחמת העולם השנייה, לא חפש אחרי חיים קלים ותנאים טובים בגלות חדשה, אלא כיהודי שחונך על ברכי הציונות עלה ארצה - ופה נמנע מלאכל לחם חסד, ולהינות מהטבות - פנה לעסוק במקצועו (מנהל חשבונות) שכה אהב - וכך המשיך לעבוד עד שבריאוחו התרופפה.

כמו נשומסק כן בארץ, ביתו היה פתוח לכל שומסקאי או קרמנצאי שהגיע ארצה כעולה או כמייר - ובהשראתו ובהשראה זוגתו הידק את הקשר עם - וכלם נהנו מחמימות הבית ומסבר הפנים הטוב.

כזה הכרתיו.

יהיה זכרו ברוך - ונשמחו צרורה בצרור החיים.

אירגון יוצאי קרמניץ ושומסק תשתתף בצערם
העמוק של משפחת מורדיש אריה על מותה של
לאה אחותו אחרי מחלה קשה.

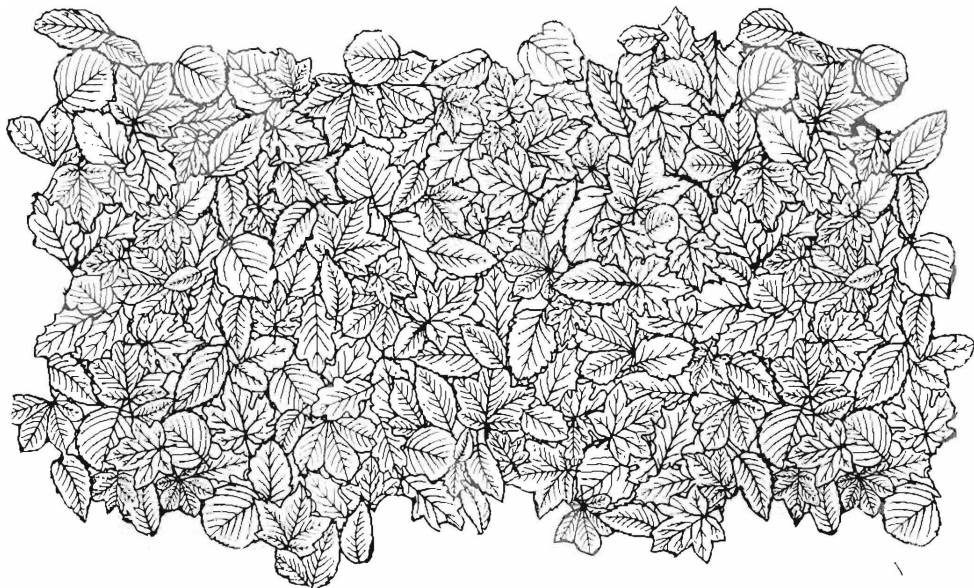

לאה נולדה בשומסק בשנת 1916, למדה כב"ס
"תרבות" ובית ספר פולני ממלכתי. היא
נישאה למליק אפרת מקרמניץ בשנת 1939.
עזבה את שומסק לפני כניסתם של הגרמנים
ועד לשנת 1958 גרה בברית המועצות,
באותה השנה חזרה לפולין, ואחרי כמה
שנים הגרה לארצות הברית.

נפטרה ב-7.11.80.

השאירה בעל, בת ואח.

ח.נ.צ.ב.ה.

ז' ניה ברמן ז"ל

ז'ניה ברוסטין מבית בת-אהרון ברמן
גדלה ולמדה בעיר קרמניץ. כולם הכירו
אותה בתור בחורה טובה אמיצה ועליזה.

עם פרוץ המלחמה עזבה את העיר יחד
עם אחיה ובן-דודה שניהם בני 15 שנה.
היא טיפלה בהם ודאגה להם כל זמן המלחמה,
כמו אמא.

בזמן היותה בברית המועצות הכירה את
בעלה מרק, שם התחכנו ונולדה להם כחם
כרכה. ב-1950 באו דרך פולין ארצה.
בעבודה משותפת הקימו בית ונולד להם הבן
יעקב.

הבת נשואה ואם לשני ילדים, נכדים לז'ניה ומרק.

לפני שלוש שנים חלחה במחלה קשה ועברה נישות ומאז סבלה עינויים וכאבי תופת
ונפטרה ב-21.5.81. כת 62 הייתה במוותה.

יהיה זכרו

אהרן ברמן, אביה של ז'ניה ויוסף זמברג ז"ל היו חלוצי תעשיית=רהיטים בקרמניץ.
אהרן איש נדיב לב, בעל מרץ ויוזמה, היה ער לרעיון הציוני וביד נדיבה תמך
בקרנות הלאומיות. בבית-החרושת שלו קיבלו הכשרה לפני עלייתם ארצה במקצוע הנגרות
חברי החלוצ ו"השומר הצעיר" ביניהם יוניה ברנשטיין ומנוס שלנו.

יהושע

אברהם ירדנסקי (שיכמן) ז"ל

ירדנסקי האט פארלאזט קרמניץ אין 1919 צוזאמען מיט וויסבערג'ן, י.שבידער און די ברידער הערליך. זיי האבן זיך פרייוויליק אנגעשלאסן אין די רייזען פון די צייטווייליק אפטרעטענדע כוחות פון דער רויטער ארמיי. דאס איז געווען אין דער צייט, ווען די היידאמאקישע באנדעס פון פעטליווען האבן פארפלייצט מיט א כוואליע פון בלוט פיל הונדערטער יידישע ישובים אין אוקראינע.

פיל יידישע יוגנטליכע, סטודענטן און שילער, זענען פרייוויליק צוגעשטאנען צו די קעמפפענדע רויט-ארמייאישע אפטיילונגען מיטן צוועק זיך נוקם צו זיין אין די פעטליוואוועס און אין די פארשיידענע באנדעס פון אלערליי בלוטיקע אטאמאנען. דאס

איז אויך געווען דער צוועק פון שיכמאנען און זיינע חברים, ווען זיי זענען צוגע טרייטן צו די רייזען פון דער רויטער ארמיי. זיי האבן, צוגלייך מיט אלע יידישע קעמפפער. אנטייל גענומען אין די שווערע קאמפען, וואו זענען אנגעגאן לאנגע חדשים. און האבן געהאלפן אויסראטן די מערדערליכע פאגראמסטשיקעס.

אלע קרעמעניצער, וואס האבן אנטייל גענומען אין די קאמפען זענען פארבליבן אין רוסלאנד. און דארט זיך באזעצט. נאר דער אנטשטייאונג פון מדינת-ישראל גיט איבער זיין ברודער, א. קאופמן, האט ירדנסקי אנגעהויבן שרייבן אפטע בריוו צו זיינע קרובים אין בואינאס-אירעס, בריוו פול מיט התלהבות און ליבע צו ישראל. איינער פון די בריוו איז אריינגעפאלן אין די הענט פון דער ק.ג.ב. אין רעזולטאט דערפון האט ער געמוזט פארלאזן זיין ארבייטס פלאץ. און צו 50 יאר זיך פארוואנדלען אין א שטענדיק פארדעכטיקטן פענסיאנער.

אין 1976 איז ער, צוזאמען מיט זיין פאמיליע, עולה געווען קיין ישראל, ווי ער האט געלעבט 5 גליקליכע יארן אין עפולה, ביז זיין טויט. פון עפולה פלעגט ער שיקן אפטע קארעספאנדענציעס אין דער רוסישער צייטונג "נאשא סטראנא", וואס גייט ארויס אין ישראל.

דעם 10.12.80 האט ער דערפילט א שטארקע שוואכקייט, און ער איז באלד אנגענומען געווארן אין עפולער שפיטאל אויף אונטערזיכונג. אופן דריטן אוונט פון זיין ווילן אין שפיטאל, האט ער, גייענדיק אין קארידאר, זיך אוסגעגליטשעט און אראפגעפאלן פון די טרעפ, ווו ער איז שטערבליך פארווונדעט געווארן. ירדנסקי האט געלאזט נאך זיך א טאכטער (די פרוי זיינע זייל איז געשטארבן צוריק מיט אייניקט מאנאטן) און צוויי דערוואקסענע אייניקלאך.

זיין ברודער, וועלכער גיט זיך פיל אפ צו דער קליטה (אבסארבציע), פון נייע עולים, זאגט אז די קליטה פון ירדנסקין איז געווען איין אידעאלע קליטה. און א שוין וואס די ענדע איז געווען אזא טרויעריקע.

יהיה זכרו ברוך!

לזכרה של אמאלזכר ברוביה קרפל (ברשפ)

לכתוב דברי הספד על אמא שאיננה זה קשה. מה גם
שעדיין לא מלאה שנה לפרידה.

אמא גילמה בדמותה את ארץ-ישראל היפה, ארץ-ישראל
של החלוצים העוסקים בעבודה, בעליה, כקליטה
ובחינוך.

בראשית דרכה נארץ היחה אמא שומרת יהודיה
בגנעת זייד, היא עבדה בכורות, בחקלאות ובמה לא?
העיקר לקיים מצוות עבודת הארץ. היא העלתה לארץ
את סוביה אחותה וקלטה עולים - את אחיה אברהם
ברשפ ז"ל, את אשמו ובנם הקטן.

בעבודתה כגננת חונכה עשרה ילדים קטנים והעניקה להם חוס ואהבה. מעל לכל היחה
אמא אשה שליבה פתוח לכל נזקק ונצרך. ללא גבול ללא לאות עזרה ליתומים, לאלמנות,
לחולים ולנכים, ותמיד ללא פרסום - בצניעות האפיינית לה.

לנו, הבנות, הנכדים והנכדות, הקדישה את מלוא החום והמסירות שבה והיתה רשבילנו
סמל האמהות וההקרבה. כל שהגענו אליו - בזכותה הגענו.

זכרה יהיה שחול לעד בלב משפחתה. מוקיריה וידידיה.

את גופתה הקדישה אמא למדע.

תמר וניצה, בנותיה

יהי זכרה ברוך!

ד ב מ נ ו ס ו ב י ץ

ביום ג' בניסן תשמ"א אחרי מחלה קשה, נפטר אחיני היקר דב מנוסוביץ.

משמר נעוריו התבלט דב בכשרון למלאכה שהיה מלווה בחדוות יצירה.

בימי מלחמת העולם השנייה הצטיין כעובד מקצועי במחנה הבריטי ביה-נאנאלה והגיש עזרה מקצועית לפועלים שנקלטו אז בעבודה. באמצעים דלים הקים מפעל מתכת, שממנו התפרנסו בכבוד כמה וכמה משפחות.

בחיי היום-יום היה איש צנוע, נחבא אל הכלים, חונן בפשטות וביושר אישי. את מלאכתו עשה באהבה ובמסירות. במוותו הניח אשה, בן רופא, בת ונכדים.

יהיה זכרו ברוך!

המשפחה

כף מלאה נפלא היתה לעצור לעולם. הא ידע ברכה בכל אור עבד. הלארית אולתה חריוטם ארליים, אבם אביניק אלו עאדום, כי לש אבם אלאדמה. אן תהיה אלו כובד אלויר באשכח	אבוי צ"ל מקראתך היה אצ"בארני הנאצ"ב אלאד אלא. אמן ואצ"ל היה, התחבב אן אלוים, אחון אסרלני גם היואם קלוים צנוע, העין, הישר באצ"ב. אן אלוים כאלה נשדן העולם.
---	--

ברכה (הבת)

י צ ח ק ג י ב צ ב ו ר ג ז " ל

(חמש שנים למותו)

כשחזר יצחק מברית-המועצות, שם עשה בימי מלחמת-העולם השניה, נדד דרך פולין, אוסטריה ואיטליה והגיע בקשיים גדולים לארץ ב-1949. בארץ הכיר יצחק את נעמי, מעיירת שבמחוז וולין, חברת הקיבוץ המאוחד ומורה במקצועה. השנים התחתנו והקימו את ביתם בחיפה, שם עבד יצחק במוסדות ההסתדרות והיה מוכר כמורה לספרות ואנגלית. לימים לקה במחלה קשה שנאבק עמה כחמש שנים. על אף יסוריו הגדולים הצליח להחזיק מעמד בכוח רצונו ואהבת-החיים שלו, עד שהוציא נשמתו בחנוכה 30.12.76.

כשאני מזכירה את שמו של בעלי היקר, ניצב הוא לעיני רוחי בקומתו הזקופה, שופע מרץ והומור. אני נזכרה במאבקיו השונים על צדק ועל יושר, שהתבטאו עוד בהיותו בחוץ-לארץ בנכונותו להגן בגופו על יהודים מפני פגיעות אנטישמיות. כשהכרתיו בארץ היה מוכן ודרוך חמיד לעזור לזולת. כל מי שבא עמו במגע הלך שבי אחר קסמו האישי. יפי-תארו, צניעותו, החן שקרן ממנו, האינטליגנציה שלו, טעמו הטוב, שיקפו את היופי הפנימי שלו. הוא אהב את הבריאות, אהב אמת ויופי וסלד עמוקות מפני כל מעשה שפלות וגבלה. המעשה והדיבור השלימו אצלו זה את זה.

הצורך הזה בשלמות הוא שהנחה אותו להקדיש עצמו, בגוף ובנפש, לפעילות במוסדות שונים. לא היה גבול למסירותו בתפקידים שנטל על עצמו.

יחד עם רעייתו נעמי עשה ימים כלילות בפעילות ציבורית. כל שעשה למען הציבור, למען העם והחברה, בהתנדבות עשה. בדרך זו המשיך עד יומו האחרון. מותו של יצחק זי"ל היה אבדה קשה לא רק לאשתו נעמי, לאחיו, לבני משפחתו ולידידיו הרבים, שרשמו אותו בספר הזהב של הקרן-הקיימת, אלא לנוף הציבורי בישראל. נעלמה מחיי הציבור דמות מקורית ונדירה, שהתמזגו בה תרבות, במובנה הקלאסי, עם השקפת-עולם יהודית ואוניברסלית; רגישות לצדק עם ההערכה ליופי, תבונה ואורך-רוח עם נכונות להקרבה ללא גבול למען הזולת. תבונתו ואצילותו עמדו לו עד הרגע האחרון.

זכרו יחיה תמיד עמנו

ב ו ר י ס (ב ע ר ל) ש ט ר ן ז י י ל

בוריס (בערל) שטרן - איננו. כך, כאילו לפתע, נלקח מאיחנו בוריס לבית שטרן והלב ממאן להאמין. עוד לפני זמן לא רב היה בקירבנו, השחחף באורח פעיל בכל האירועים באירגון, כשחיוך טוב נסוך תמיד על פניו.

הקטן בבני שטרן היה, משפחה ענפה בקרב יהודי קרמניץ. הוא ברל, הנער הבלונדי וטוב הסכר, היה בחזקה נעים זמירות ישראל: מפליא היה לזמר ושימש כסוליסט במקהלת בית-הכנסת הגדול.

הוא הגיע לישראל עם משפחתו - אשה צעירה ושתי בנות קטנות - בשלהי 1957. עד מהרה הוא התערה בארץ והיה לאחד מאיתנו. שנים קשות עברו עליו בימי המלחמה - נדודים ברחבי **בריה"ם, בואנה טולין** הנסערת, הנשדדת והריקה מיהודים.

למשפחתו אבד בעל, אב, אח - ואין שיעור לגודל האבידה.

לי אבד רע בעזרים, שרק אחת בחיי אדם יכול להמצא כמותו.

על מות רעי, כאח לי, ברל לביח שטרן, נאבל קשות ואין לנו מנחם.

מרדכי אות - יקר

א ר י ה ק ו ט ל י ר ז " ל(עשר שנים למותו)

עשר שנים מלאו למותו של חברנו אריה (לייב) קוטליר. (עשר שנים לפני מותה של רעייתו בריינע) (ראה חוברת זי 7 "קול יוצאי קרמניץ").

אריה היה בין מייסדי ארגוננו ובין הפעילים ביותר בו. במשך שנים רבות לפני התקשרותנו לסמינר הקיבוצים, התקיימו ישיבות הוועד שלנו בבתי קפה או בבתיהם של חברינו. בחחילה אצל יעקב שפיר ז"ל ואחר כך אצל ריבה ברנשטיין ז"ל. רבות מהישיבות האלה וסתם פגישות קצרות של אחדים מאיתנו התקיימו בביהם של אריה ובריינה, במרכז תל-אביב.

דירתם כללה רק חדר אחד עם מטבח ושרותים משותפים, כפי שהיה נהוג מאוד בשנים ההן. החדר האחד הזה בו גרו הם ובנם הקטן, שימש גם כסדנא.

אריה היה חייט מעולה ולקוחות רבים צבאו על פתחו. אבל מסירותו לארגון ולאנשי קרמניץ, מהם עולים חדשים שזקוקים היו להמלצתו ולטיפולו, הגיעה עד כדי כך, שהוא היה לעתים קרובות עוזב את עבודתו ואת לקוחותיו באמצע היום, בכדי לטפל בענייניהם של אנשינו וסידורי הארגון. בריינה היתה שותפה לפעילות הזאת, ובהעדרו של אריה, היתה מגישה כיבוד נאה לחברינו הממכים לשובו.

בדירה הזאת הם גרו הרבה שנים, בהיותם קשורים ללקוחותיהם, ורק שלוש שנים לפני מותו של אריה עברו לדירתם המרווחת בצפון תל-אביב.

בדירחס הישנה גדל לעינינו בנם גדעון שהוא עכשיו מנהל החברה לניהול של דיזנגוף סנטר בע"מ.

אח העדרו של אריה מרגישים אנו עד היום הזה.

בחוברת ה-7, משנת 1970 עמ' 21 עמדנו בהרחבה על אישיותו ועל פעילותו הענפה אצלנו ובארגון בעלי המלאכה בתל-אביב.

יהיה זכרו שמור אצלנו

J. Golberg

S . P .

Burmistrz miasta Krzemieńca Jan Beaupré

Gdy oczyma mej duszy wracam 45 lat wstecz do drogiego nam Krzemieńca widzę przed sobą szlachetną postać naszego burmistrza św.pamięci Jana Beaupré, widzę GO jadącego do pracy do magistratu, bryczką ze strażą ogniową, zaprzężoną w dwa kare koni ze stangretą na przednim siedzeniu.

Widzę Jego twarz dobrotliwą ze stałym uśmiechem na ustach odpowiadającą na ukłony spotykanych mieszkańców.

Nazywaliśmy Jego "naszym" burmistrzem, to słowo "nasze" miało w stosunku do burmistrza Jana Beaupré, o wiele głębsze znaczenie bo był On "swojskim człowiekiem" nie "unosik" się i miał wspólny język i to same podejście do inteligencji naszego miasta jak również dla szerokich warstw rzemieślników i kupiectwa.

Był człowiekiem prawym i uczciwym i traktował sprawiedliwie każdego z obywateli naszego miasta bez różnicy wyznania i narodowości.

Warto podkreślić Jego bliską współpracę z radnymi żydowskimi z Brodskim, Gersztejnem, arzemienieckim, Fingerutem, adw.Landesbergiem oraz z inżynierami elektrowni miejskiej- Kysym i Dawidem Kacem z którymi był nawet bardzo zaprzyjaźniony.

Był On znakomitym gospodarzem, budował szkoły, sierociniec brukował drogi, rozszerzył chodniki, dbał o rozwój szpitalnictwa i o potrzebach sanitarnych naszego miasta.

Z wielką czcią i szacunkiem odnosiło się społeczeństwo żydowskie do "naszego burmistrza" w myśl starego polskiego hasła

"każdy kto szlachetny - nie jest nam obojętny"

Niech mu ziemia lekka będzie - Sit terra levis

Żonie Pana Burmistrza, córce, oraz pozostałej rodzinie składamy tą drogą nasze kondolencje, oraz wyrazy głębokiego współczucia z powodu utraty, męża, ojca, Dziadka.

Ziomkostwo Krzemieńczan w Izraelu.

Ś. i P.

JAN BEAUPRÉ

potomek rodziny powstańców, prawy i pełen dobroci człowiek, znakomity gospodarz-burmistrz ukochanego Krzemieńca w latach 1922-1939, więzień sowiecki, odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, honorowy kawaler Znaku Pułkowego, zmarł w 99 roku życia 8 listopada 1978 w Anglii.

Msza św. będzie odprawiona w sobotę 25 listopada o godz. 10.30 w Little Brompton Oratory.

Z głębokim żalem żegnają

KRZEMIENCZANIE

KOŁO 12 PUŁKU ULANÓW PODOLSKICH

Zamiast kwiatów prosimy ofiary składać na Dom Spokoju w Starości, Laxton Hall, Corby, Northants.

2183

1. להנהלת סמינר הקיבוצים, מאמץ קהילת קרמניץ, במלוא 40 שנה לקיומו המבורר.
מי יתן ויזכה הסמינר ליוגלות רבים נוספים!

2. לשרה רוכל במלאת לה 90 שנה

:ליצחק רוכל במלאת לו 85 שנה.

למשה רוכל במלאת לו 80 שנה

ליוסף אבירד (רוכל) במלאת לו 75 שנה.

3. לפליציה ושלמה סקולסקי להולדת הנכדה הראשונה, אפרת,

מבנם, עדיה (בעלה ישראל גלעד).

4. לגליקל (גניה) וקמן לנשואי נכדתה דבורה עם דני סינגר,

לבנה מרגליה ובעלה, דוד צביכל, הורי הכלה.

5. לקלרה וחיים טייטער לנשואי בתם, רחל - טעמע, עם ישראל - שלמה.

6. לפניה ושרגא איש - טוב להולדת הנכדה עירית.

מהבית אורה ויורם סופרין.

7. לשפרה והרצל וישניוב (קיבוץ שריד) לנשואי בתם רותי עם אורי עלימה

(קיבוץ בית-ניר).

8. ליצחק גולדברג להולדת הנין החשיעי מהנכדה רחל ובעלה - עמי שמואלי.

9. למיכאל קינדזיור לנשואי בנו דוד עם בחיל רחל

10. לטניה ומוניה שערן - להולדת הנכד מבנם דני.

11. לבלת בריטשטיין (זיגר) להולדת הנכדה מבנם בתיה.
12. ליעקב קרמניצקי לנשואי בתו.
13. לחדש רובין לתענקת חסרס מספרותי ע"ש סיכמן - מטעם אגודת חסופרים תאדישא.
14. לחוליו קאופמן (שיכמן) ורעיחו להענקת מעודות הוקרה מטעם משרד הקליטה על מסירותם בעבודתם התנדבותית להקלת קליטתם של עולים חדשים.
15. לבלה מנדלבלט, אלמנת אהרן (מוניה) להולדת הנכד ניב מבחה שושנה ואילן אורון.
16. לשלוש מורדיש ומשפחתו בקיבוץ אפק - לנשואי בחו אריאלה עם רובי בנקיר, בנו של שלמה בנקיר מקיבוץ גבע (חחונה בין קרמנצאים).
17. ארגון יוצאי קרמניץ ושומסק מברך את מושב חירוח לרגל חג-היובל שלו ומאחל לו הישגים נוספים בכל שטחי חייהם.
- אנו גאים על כך, שבן-עירנו תיקר והמטור, אברהם חסיד ז"ל ורעיחו עטיה, תיבדל לחיים, היו בין מייסדיו של המושב הזה וחרמו רבות לפיתוחו ולשיגשוגו הכלכלי והחברתי.
18. לטובה ויעקב אפשטיין להולדת הנכד, אריה, על שם, אחיו שניספה בשואת קרמינץ.
19. לחננס גולדנברג בהגיעו לגבורה.
20. לשפרה ולהרצל וישניוב (קיבוץ שריד) להולדת הנכד, עוז, מבנם רותי ואורי עלימה (קיבוץ בית-ניר).

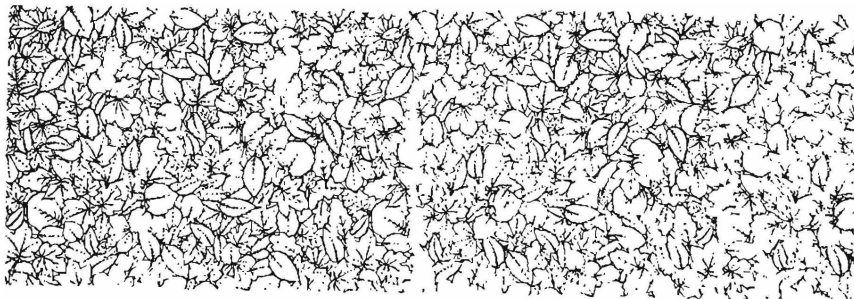

מיר ארגענטינער קרעמעניצער לאנדסלייט פאריין

האבן דעם נבוי צו באגריסן אונדזער ליבן און חשובן לאנסטמאן מאנוס גאלדענבערג צו זיין ווערן א בן-שמונים עד מאה ועשרים. מיר פייערן די דאזיקע דאטע מיט גרויס פרייד ווייל מיר ווייסן זיינע מעשים טובים לטובת דעם קרעמעניצער ל"ל פאריין און מדינת ישראל. מ'קאן זאגן מיט זיכערקייט אז א העלפט פון זיין שעפעריש לעבן האט ער געווינדעט פאר דעם זכר קרעמעניץ. אויף דעם זאגן עדות די הונדערטער בריוו וואס מיר האבן פון אים באקומען אין משך פון די אפגעלאפענע העכער דריי צענדליק יאר; דער "פנקס קרמניץ" וואס איז דערשינען אין ישראל; די לעוויזאן ביבליאטעק און די 18 העפטן "ק.י.ק." דאס זענען ווירדיקע עדות פון מאנוס גאלדענבערג'ס שעפערישקייט. צו זיינע 80 פריילינגס ווינטשן מיר אים, צוזאמען מיט זיין געטרייער און חשובער פרוי חנה, אריכות ימים ושנים מיט אסך געזונט. פאר דער פארוואלטונג און פרויען קאמיסיע.

מרדכי כץ

(סעקרעטאר)

ת נ ח ר מ י ס

רבקה מוצ'ין (חיפה) השאירה בת ובן ואח אחיה דוד גארגנטינה.

שמואל מוצ'ין השאיר בת ובן

שמעון סטולר (חיפה) השאיר אשה, בן ושני אחים

אליעזר גלזמן (עפולה) השאיר אשה ושתי בנות
 על אליעזר גלזמן ומקומו בחנועת הנוער הציוני בקרמניץ וכן חלקו בחיי החברה
 בעפולה משנותיה הראשונות בחוכרת הבאה.

ברוך קליגמן (שיקאגו) השאיר את אשתו שני בנים ונכדים.

לוטקה אוטיקער, אשתו של ישראל אוטיקאר ז"ל השאירה בן בקיבוץ נען.

גרשון שקדוניק (ניו-יורק) השאיר אשה בארה"ב ואחות צ'רנה מילגרום בחיפה.

חייקה זייגר (בוצ) חיפה השאירה אחריה את בעלה מאיר, שני בנים בת ונכדים.

רחל מרשק (גוטמן) אשתו של בני מרשק ז"ל השאירה אחריה שתי בנות, בן נכדים ואת
האחים לייב ואברהם.

מרים (מניה) אביר-ביברמן, היא נפטרה חדשים אחדים אחרי מות בעלה אברהם ז"ל.
מרים השאירה אחריה בת, נכדה, נכד ונין מהנכד.

סימה ירון (קרמנצ'וגסקי) בקיבוץ עין-השופט השאירה את בעלה, בת, בן ושלושה
נכדים. בת 68 היתה במוחה.

בסוף ינואר השנה נפטרה, אחרי מחלה ממושכת חנה (חבוליה) אלמנת י. שאפיר ז"ל.
היא השאירה אחריה בת, נכדה ונכד, נינה ובן מהנכדה ונינות, תאומות, מהנכד.

ב- 27.1.61 נפטרה דוֹז'יה פדרמן בתו של רובינפין מקרמניץ.

בטי'ז בשבט, תשמ"א 1981 נפטר ישעיהו פישמן, מהפרבר הדובנאי.

ביולי 1980, ניספה, איתמר זינגר, בנה של שפרה זינגר, מהבית פרייליר. בן 35 שנה היה במוותו. איתמר השאיר אחריו אישה ושתי ילדות קטנות. איתמר ניספה בהתפוצצות שאירעה במיתקן ניסויים של תע"ש יחד עם עוד 5 מטובי העובדים של תע"ש.

יצחק איציק) קסלר בנו של הצורף ישעיהו (שייע) קסלר השאיר אחריו את אשתו,

ויטיה וינשטיין (מהבית קירשון) בעלה הראשון היה מישה פרנקל, שנפל בצרפת באחד הקרבות שניהלה המחתרת האנטי-נאצית נגד הגרמנים. בעלה השני יצחק וינשטיין.

ב-ז' באייר - 30.4.82 מת בחצי-ימיו אחרי מחלה קצרה אבל קשה, חבר פעיל ומסור בועד ארגונו בוריס שטרן, בוריס השאיר אחריו את אשתו, שתי בנות נשואות, את אחיו מוניה וחיים.

בבואונאס-ארייעס נפטר ממחלה ממארת חיים פיער, חיים ז"ל היה מהפעילים ביותר של ועד הלאנדסמאנשאפט שם וממסורים ביותר לאירגונו כאן.

ליל שבת י"ד בסיון נפטר משה רובל ז"ל, אותו ברכנו בהגיעו לגבורות בחוברת הזאת. הוא השאיר אחריו את אשתו, בת, שני בנים ונכדים.

יהיה זכרם של בני-עירנו היקרים שהזכרו כאן, ברוך'

★★★★★★

שמות הנפטרים של בני עירנו ז"ל המופיעים כאן, מתחת כותרת "תנחומים" הגיעו אלינו כשכל החוברת הייתה ערוכה ונמצאה בידי המדפיס. בשלב הזה אין לנו כל אפשרות טכנית להוסיף בה משה, על אף העיכוב הגדול בהוצאתה, לצערנו, ולא באשמחנו

משפחות בני-עירנו שיקריהם ז"ל מופיעים ביו השמות הנ"ל מתבקשים למסור לנו את תמונות הנפטרים עם הדברים לזכרם, ואנו נפרסם אותם בחוברת הבאה.

ה מ ע ר כ ת

★★★

★★★★

★★★★

די פארוואלטונג און פרויען קאמיסיע באגריסט הארציק די אקטיווע פארוואלטונג מיטגלידער חנה און חיים פייער.

צו די פייערונגען פון זייערע טייערע און ליבע אייניקלעך משה-אברהם (אלפרעדא) צו זיין בר מצוה און פייגע (פעליסא) צו איר 15-16 געבורגסטאג, מיר באגריסן אויך די עלטערן מאנאלא און פופי פייער.

זעט אלע אסך נחת אין זיי!

+

די פארוואלטונג און פרויען קאמיסיע בעגריסט הארציק די פארוואלטונגס מיטגלידער אסתר און יצחק שפאק און זייער טאכטער שושנה צו דער חתונה פון זייער אייניקל און טאכטער דבורה מיטן ה. בערנארדא ס. כ"ז. ווינטשן אייך אסך נחת!

די פארוואלטונג און פרויען קאמיסיע באגריסט הארציק די פארוואלטונגס מיטגלידער נוטע און חייקע קיפערמאן צום געבורט פון זייער אייניקל מיר באגריסן אויך די עלטערן געניע און פעכליע. מיר ווינטשן זיי אסך נחת און פרייד!

★

די פארוו, און פרויען קאמיסיע באגריסן הארציק מאני און בערנארד דארפמן (פארוו מיטלגידער) צום געבורט פון זייער ניי אייניקל מארטין זעט אין אים אסך נחת.
די עלטערן עווא און כארע ווינטשן מיר א גרינגע דערצינג.

ת י ק ו ן ט ע ו י ן ח

און העפט "קול יוצאי קרעמעניץ" 17 איז געשען א פארדרוסליכער טעות. אוף זייט 56 אונטערן קעפל "אויסדרוקן פון צער".

דארף זיין: "די פארוואלטונג פון קרעמעניצער ל.ל. פאראיין און אומגעגנד דרוקט אויס דער לאנדסמאנקע לאה שפיגל, ווי אויך די קינדער און זון אפרים, שניר חייקע. איידעם ראובן און איינעקלעך דעם טיפסטן מיטגעפיל צום פארלוסט פון זייער פאטער, מאן שווער און זיידע אברהם, זייט באהיט פון צער!"

טעות 2

אויף זייט 65 "איבערגעגעבן דורך חיים פייער 50 דאלי", דארף זיין פון אסתר שער און נישט רייזל שער.

ואיתנו הסליחה. די רעדאקציע.

לייל פאריין פון קרעמעניץ אין בוענאס איירעס

נעקראלאגן

שה פישמאן עייה

אונדזער טיפסטן טרויער מיטגעפיל אונדזער לאנדסמאן
ישעיהו פישמאן און קינדער יצחק און פעניק, שניר אסתר ברודער נוטע, שוועסטער ליפסע
זיידעל צום פערלוסט פון זייער פרוי, מוטער, שוועסטער און שוויגער שה עייה.
זייט אלע באהיט פון צער!

*

אונדזער טיפסטן טרויער מיטגעפיל די פארוואלטונג מיטגלידער
ישראל און ראקעל לייבעל
צום פערלוסט פון איר שוועסטער עווא און שוואגער סאלמאן עייה. זייט באהיט
פון צער!

*

אונדזער טיפסטן טרויער מיטגעפיל דער לאנדמאנקע ביליקע סעגאל צום פערלוסט פון
איר ליבן מאן אלטער עייה.
זייט באהיט פון צער!

*

ברוך זייטלעד עייה
אונדזער טיפסטן טרויער מיטגעפיל דער לאנדסמאנקע חאנצע, זון הערשל און טאכטער
איטע (ניאטא). צו פערלוסט פון זייער ליבן מאן, פאטער און זיידע.

*

יחזקאל גארבער עייה
און מאנאט נאוועמבער פאריקעס יאר איז דורך א פאטאלן אקצידענט, אוועקגעריסן
געווארן פון לעבן יחזקאל גארבער, דער מאן פון אונדזער לאנדסמאנקע. פארווא.
מיטגלידערין פאני רעזניק. י. גארבער איז געווען א אפגעמער פון דער יידישע
קולטור. אומעטום אף אלע קולטור אונטענעמונגען האט מען באגעגענט י. גארבער אין
באגלייטונג פון פאנין. ער האט אויך שטענדיק בייגעטראגן מאטעריעל פאר אסך
אניציאטיוועס פון די קולטור אינסטיטוציעס. צו לעצטע יארן איז ג. געווען איין
אקטיווער שטיצער און מיטארבייטער פון קרעמעניצער פאריין.

הערע זיין אנדענקו

די פאררן. און פרויען קאמיסיע פון דעם ליל פאריין פון קרעמניץ.

דריקט אויס איר טיפסטן טרויער מיטגעפיל דער פאררן. מיטגלידערן פאני רעזניק און קינדער צום פארלוסט פון איר מאן פאטער אין זיידע יחזקאל גארבער עי"ה.

זייט באהיט פון צערן

★★★★★★

חיים פייער עי"ה

מיט גרויס צער און ווייטיק טרייב אין דעם דאזיקן בעקראלאג. עס גלויבט זיך בשום אופן נישט, אז חיים'ס טיף מענטשלעך הארץ קלאפט נישט מער. ערשט מיט 2 וואכן צוריק, ווען אין מיט ציפען האבן אים באזוכט, נאך די וואקאציעס. האט ער מיר דערמאנט אין זאל נישט פארגעסן צו קומען פראווען דעם סדר פון פסח, אט אזוי, ווי אין פלעג דאס טאן יאר-יערליך שוין העכער 30 יאר. ער פלעגט פארבעטן צום סדר זיין גאנצע משפחה, לאנדסלייט 40-30 פערזאן. ער האט געזארגט אז קודם כל זאלן נישט פעלן די אלמנות.

פאר אונדז פערזענליך האט ער געדינט ווי א ברודער אין ליידן און אין פריידן. זיין שטוב איז געווען אן אפענע טיר פאר כל דכפין א טר ימים טובים לטובת קרעמניצער ליל פאראיין, זענען געפראוועט געווארן אין זייער הויז.

די פארוואלטונג פון אונדזער פאראיין האט אים רעלעגירט אלס פארשטייער צום קולטור פארבאנד פון די פוילישע יודן. ער איז אויך געווען אקטיוו אין שטאטישן קאמיטעט פון קרן-קיימת אלס וויצע פרעזידענט.

צוריק מיט 6 מאנאטן איז ער פלוצים אפערירט געווארן אויף א שווערער קרענק. עס האט זיך געדאכט, אז ער זוערט צוריק געזונט. ליידער אבער, זענען די האפענונגען אונדזערע געווען אומזיסט. ער איז ווידער אפערירט גיווארן אויף איין אומהיילבארער קרענק, און אויפן צווייטן טאג האט ער אונדז פארלאזט אויף אייביק.

ער האט איבערגעלאזט אין טיפן טרויער זיין געטרייע לעבענסבאגלייטערין חנה, ווי אויך זיינע איבערגעגעבענע קינדער און אייניקלער. מיט דער פטירה פון חיימען, עי"ה, האט אונדזער ליל פאראיין געליטן איין אבדה שאינה חוזרת.

אין דעם נאמען פון דער פארוואלטונג, דער פרויען קאמיסיע און אלע לאנדסלייט דרוקן מיר אויס אונדזער צער און ווייטיק און שליטן זיך אן אין דעם טיפן טרויער פון חנה, אונדזער געטרייע פארוואלטונג מיטגלידערן, און פון דער גאנצער משפחה אירע.

אין דעם שם-טוב וואס חיים האט איבערגעלאזט און אין דער געזעלטשאפטליכער ארבייט זאלט איר א טרייסט געפונען.

כבוד זיין אנדענק!

מורכי כ"ץ, סעקרעטאר

דער ועד פון "אירגון יוצאי קרמניץ בישראל" שליסט זיך און צו די ווארעמע און אויפריכטיקע ווערטער פון אונדזער געטרייען חבר מרדכי כץ, און טיילן מיט אונדזערע לאנדסלייט אין בואיאנאס-אייירעס און מיט חנה און איר משפחה דעם טיפן טרויער נאך דעם חשובן נפטר.

התיה נשמתו צורה בצרור החיים

כיימע (פאכער) פייער ע"ה

(פון קרעמעניץ)

משפחה, גוטע פריינד און לאנדסלייט דריקן אויס זייער טיפסטן מיטגעפיל דער אין טרויער געבליבענער פרוי חנה, זיך פערקע און מאמלא, שויר פוסי און מאר, אייניקלעך, און די גאנצע משפחה, צום פארלוסט פון זייער ליבן אומפארגעסלעכן מאן, טאטער, שווער, זיידע און מחותן כיימע ע"ה, און ווינטשן זי צו געפינען א טרייסט אין זייער נעזעלשאפטלעכער ארבעט און מער נישט וויסן פון קיין צער.

חיים און נטל פאלעברענגן פאני נאריטער משה און פרידע ספקער מאניע טישמאן כילקע סענאל ראסי קיטשמאן ישראל טאקער ווידי און הפניע שוואלעמאן ווידי און קיטער אסתר שער און קיטער צופע שריידער	מלך און דאכניט טטא יענטע באדשעק משה און טריס סאק ראובן און פוסאנא ישיעה טישמאן איטאק און אריעלע פערלמאן חיים און שרה טרעל פליטא און קארליטאס נעניע און פאלי שטאל טלאק סעלאווסקי און קיטער	סיוו כמיל און טורי משה ווישיקער און פרוי חיים סטובסקי צבי טערנשטיין (ישראל) מאנעס גאלדענבערג (ישראל) יצחק טאאווסקי אסתר טישמאן מאטאליע און פליטא קאטעלעווסקי דאניעל אקערמאן "דודא, רב"י אין טאמליעס	חן מרדכי און צופע כ"ץ וועלול און בראניע אקס נטע און היינעק קיטשמאן אברהם און פרידע יעניס יצחק און אסתר שפאק משה און וועני ליכמאן ישראל און ראקעל לייכעל נטל קאטעלעווסקי חיים און פרידע טרעל נעטורא און מאניע דאדעמאן
--	---	---	---

"DI PRESSE" — Sábado, 20 de Marzo de 1982

ב ר ו ר ז י י ט ל ע ר ע"ה

דער זון פון מענדל מלמד, נפטר געווארן דעם 11 טן אויגוסט 1980. ער איז געווען א ליבעלעכער מענטש און זייער אן ארנטלעכער לאנדסמאן. א באוויסט-זיניקער געזעלשאפטלעכער קולטור טוער. די לעצטע יארן זיך דערנענטערט צום קרעמעניצער ל"ל פאריין און געווען א שטיצער און א געטרייער שטענדיקער ליענער פון אונדזערע העפטן: "קול יוצאי קרמניץ".

ער לאזט איבער אין טרויער זיין פרוי חאנצע גאכשטיין (ישראל חזניס טאכטער). א זון און א טאכטער, אייניקלעך און א פארצווייגטע משפחה

כבוד זיין אנדענק

שפענדונגען פון אויסלאנד פאר ספעציעלע צוועקן

100 דולאר	7.3.81	רוד רפפורט לשם הנצחת משפחתו שנפטתה בשואה, בספר יזכור
" 100	22.3.81	מ' יצחק וואקמן מעות-חטים לנצרכים לפסח
" 50	3.5.81	מתקבל מדוד רפפורט בשם קבוצת אנשי קרמניץ עבור נקרולוג לזכרו של יצחק ווקמן ז"ל
" 100	28.6.81	מ. חיים טייטשער ואשתו בזמן קבלת-פנים עבורם, לשם ההנצחה ביזכור-בוך את הוריו ומשפחתו שנספו בשואה
350 דולאר		בסה"כ
40 דולאר	12.7.81	גבי מרגלית צביבל, לזכרו של אביה יצחק וקמן ז"ל.

390 דולאר

שפענדונגען פון אויסלאנד פאר אונזער ארגון און פאר "קול יוצאי קרמניץ ושומסק"

100 דולאר	20.9.80	יצחק וואקמן אמעריקא
" 25	21.10.80	פרוי מינה און ברנארד רוזנבליט
" 100	26.11.80	ליאון גורנדאר קאנאדא
" 20	22.2.81	פרוי טובה און סם קפלן ביי זייער וויזיט אין ישראל
" 20	13.3.81	חיים טייטשער דורך ציארנע שקורניק ביי איהר וויזיט אין אמעריקא
" 200	4.5.81	פרוי פאניע גארבער-רעזניק ארגענטינא
" 20	26.5.81	מארק דעסער קאנאדע
" 20	26.5.81	מקס דעסער
" 50	28.6.81	מר חיים טייטשער ברוקלין ביי זיין באזון אין ישראל מיט זיין פרוי
" 25	2.6.81	מר א. שטיינבערג מונטריאל
" 200	2.7.81	פרוי הילדע שווארצאפעל אמעריקא לזכר בעלה ז"ל
" 30	2.7.81	ד"ר מארק כץ
810 דולאר		בסה"כ

תשלומים שהוכנסו לבנק הדואר עבור חוברת מס' 17
על ידי אנשי קרמניץ ושומסק

גב' חסיד אחי מושב חירות	200.-	שקל	גוקון אברהם	25.-	שקל
צוקרמן	20.-	שקל	יצחק סובול	25.-	"
בלה צורף	20.-	"	נדיר רחל	20.-	"
קריווין יעקב	20.-	"	וויטמן זאב	30.-	"
רויך שמחה	20.-	"	בוזקר אברהם	30.-	"
עטרה סיצוק	20.-	"	חסיד אברהם דימונה	20.-	"
גדליה קונזיור	20.-	"	אברהם וויכמן	20.-	"
ויטמן שרה	20.-	"	לויטן משה	20.-	"
ונדר נחמיה	20.-	"	שמריהו גובשטיין	20.-	"
וולקן/קוצר/פולה	20.-	"	פרנקל אברהם	20.-	"
שניידר נחמן	20.-	"	יוקולוס מרדכי	20.-	"
גרין טונה	20.-	"	רחל פישמן	20.-	"
יצחק גלוצמן	20.-	"	מרים שניידר	20.-	"
סגל שמואל	15.-	"	קרלר יוסף ואניה	25.-	"
מרים דימנט הורביץ	20.-	"	ספיר יוסף	20.-	"
בט שרה (פטשי)	20.-	"	זאב קליגמן	20.-	"
אמיתי חנה	20.-	"	ברץ יצחק	10.-	"
ראובן לופטין	50.-	"	שפילפוגל ברוניה	20.-	"
שיפריס בלה	50.-	"	משה בקר	20.-	"
חנה כרשאפ (קופרשטיין)	20.-	"	מנחם פלץ	20.-	"
כהן רחל	20.-	"	רחל סנדרוביץ	20.-	"
ציזין יהושע	30.-	"	אברהם פינגרוט	10.-	"
שניידר אליהו	30.-	"	רבקה גולדברג	20.-	"
נוסמן אלכסנדר	30.-	"	יעקב איטש	20.-	"
אסתר לרנר	30.-	"	גל חן (ליברמן)	20.-	"
בלי שם ומשפחה שולם	20.-	"	הופמן מלכה	20.-	"
לויטן אריה	20.-	"	ספר מלכה	20.-	"
יאשפע אריה	20.-	"	ביכרמן רבקה	20.-	"
אנגלמן בלה	20.-	"	בקימר דוד	20.-	"
פידל פנחס (כינורי)	20.-	"	טוקר דוד	10.-	"
צבי הורביץ	20.-	"	י. טטולר	20.-	"
צבי שופמן	20.-	"	נעמי ספקטור	20.-	"
קסלר יצחק	20.-	"	שלום אוטיקר	20.-	"
מלכה כגנוביץ	20.-	"	משה קוזין	20.-	"
אליהו הר-ציון	20.-	"	שטיינברג ברוניה	20.-	"
אלה בן דב	20.-	"	זלץ יוסף	20.-	"
קנטור בת-שבע	20.-	"	שרה דגן	20.-	"
גולני שולם	20.-	"	משה צור (קרמנצ'יגסקי)	20.-	"
גב' ציזין חנה	50.-	"	בזפויטניק אלה	20.-	"
גולצ'ייר מאיר (כפר מטריק)	50.-	"	טובה להאם	15.-	"
קוקוביאק שלום	50.-	"	סימה ירון (קרמנצ'יגסקי)	20.-	"
קרמר אברהם	50.-	"	לובה קרביץ	15.-	"
זובר ליאון (נס ציונה)	50.-	"	פסח ווישניוב	20.-	"
מאיר זייגר	50.-	"	שמואל רפלוביץ	10.-	"
אפשטיין יעקב	50.-	"	יוסף אבידר	20.-	"
גינצבורג אהרון	40.-	"	מלכה ביכרמן	20.-	"

המשך חשלומים עבור "קול יוצאי קרמניץ ושומסק"

שקל 50.-	יצחק חרש	שקל 20.-	פטיס דבורה (צמרינסקי)
" 20.-	שלמה פולטורק	" 20.-	גורביץ מרדכי
" 20.-	הדסה גולדנברג	" 20.-	פישמן דבורה
" 20.-	רחל מרשק - גוטמן	" 20.-	פונדיק משה
" 20.-	דוד לופטין	" 20.-	לייביש קוצ'ר
" 100.-	גב' שפיר רבקה (ראשלי"צ)	" 20.-	ברמן יעקב
" 20.-	טוקולר מרדכי	" 20.-	פיבל רייכמן
" 40.-	מנוסוביץ (חדרה)	" 20.-	סוניה ברשאפ (גרעמן)
" 10.-	שלמה סקולסקי	" 20.-	זיגר ליובה
" 10.-	גב' מניה טמשע(רחובות)	" 20.-	יוקליס נח
"	משפ' בורשטיין ע"י שרה	" 20.-	פישר (קוטשר) חיה
" 11.-	פיקס ז"ל	" 20.-	אהרון סלע (גלטשטיין)
" 20.-	שרה פיקס	" 20.-	אייזנפרס מרים
" 20.-	משפ' כצמן	" 100.-	גב' מלכה היימן גבעתיים
" 10.-	משפ' נחן טפר	" 100.-	גב' הינדה ופליטאל שביט
" 10.-	פלה זיכלין	" 20.-	גלפרין צפורה (ע"י פורטנוי)
" 50.-	גב' חנה ציזין	" 30.-	דוּגיס אנה
" 70.-	פניה איש-טוב (ירושלים)	" 20.-	שרה ריכל
		" 20.-	גב' גולוב ליובה

סה"כ 541.-

סה"כ 551.-

יהושע גולברגתרומות למטרות מיוחדות

גבי עדינה פולטוק לזכרם של יעקב שפיר ואחינה אברהם ז"ל 100 שקל	31.3.81
גבי חנה שפיר לזכר בנה אברהם ז"ל 200 "	
גבי חסיד אתי לזכר נעלה אברהם שנפטר לפני שנתיים 200 "	
ממר גדעון קוטלר עבור נקרולוג לזכר הוריו בריינה ואריה קוטלר ז"ל 360 "	
מאחיות תמר כהן וניצה פלנץ לזכר אמם ברוינה כרשאפ שנפטרה ז"ל. 50	
910 שקלים	
ממר יצחק מטיוק ואשתו לאה לזכר אביה אברהם אביר (ביברמן) ז"ל 500 שקל	12.7.81
האחיות ביברמן לזכר אחיהן אברהם אביר ביברמן ז"ל 500	20.7.81
גבי נעמי גינצבורג ירושלים, במלאת חמש שנים למותו של בעלה יצחק ז"ל 1000 "	17.7.81
אינג' שרון יצחק חיפה לזכר אביו שרון (שורצפל) יוסף ז"ל 150 "	17.7.81
משפחת מנוסוביץ והבח ברכה לזכר אביהם דב מנוסוביץ ז"ל 100	20.7.81
סה"כ 3160 שקל	
גבי צביה השקל לזכר הוריה, חנוליה ויעקב שפיר, אחיה אברהם ז"ל, ביחד עם רבקה שפיר, אלמנתו של אברהם. 1500 שקל	5.5.82
סה"כ 4660 שקל	

רשימת החורמים בדולרים

מס. סד.	ש ם	ס כ ו ס
1	מוריס מדלר	50
2	וקמן יצחק	100
3	רפפורט דוד	25
4	רדזיילובר מטוס	50
5	דטר מרים	25
6	בני עירנו בארגנטינה	300
7	" טורהר	50
8	מרי טולרמן	150
9	ביק פרד	100
10	פיער חנה וחיים	200
11	קגן ויליאם	25
12	וקמן יצחק	100
13	מינה ובנצי רוזנבליט	25
14	גורדנר ליאון	50
	ס ה " כ	1250

דולרים קנדיים

100	מרגלית יוסף
40	דטר מרק ומקס
140	ס ה " כ

נערך ע"י: שרגא ויסמן

אריה מורדיש

יהושע גולברג

פירוט הכנסות והוצאות בערב האזכרה השנתית
שהתקיימה ביום 14.8.1980 בסמינר הקבוצים

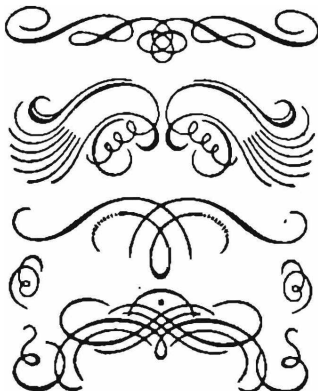
מהקופה של תב' שמואל טייטלמן	הכנסה	בסך של	1,270 שקל
" " "	" "	" "	790 "
" " "	" "	" "	262 "
צורף משומסק			
בסה"כ			2,322 שקל

הוצאות:

עבור שתייה קרה בבקבוקים ע"י פישל טמר	246 שקל	
עבור הוצאות טקסי להביא את השתייה לאזכרה ונסיעה אחרי האזכרה עם כספים ומסמכים	24.8 "	
הוצאות דואר ונסיעות ע"י ברנשטיין צבי	25 "	
סה"כ	295.8 שקל	295.8 שקל

למחרת בבוקר הובנס לבנק הפועלים במזומן	1,962 שקל	
בצ'קים	120 "	
	2,262	

בהתאם לקבלות המצורפות.

ארגון יוצאי קרמניץ - ושומוסק

דו"ח הוצאות והכנסות בשנת 1980

מאזן - (בשקלים)

מס. סד.	פ ר ט י ם	סכום (בשקלים)	סה"כ (בשקלים)	מס. סד.	פ ר ט י ם	סכום (בשקלים)	סה"כ (בשקלים)
	<u>ה ה כ נ ס ו ת</u>				<u>ה ה צ א ו ת</u>		
	יתרה ליום 31.12.79		1	1,500	עבור הדפסת החוברת		1
	בבנק הפועלים	747			<u>הוצאות בהקשר לאזכרה</u>		2
753	בבנק הדואר	6			א. שידורי ישראל	63	
					ב. סידור כסאות	250	
					ג. כיבוד ושונות	296	
	גבית כספים באזכרה,		2	2,305	ספרים ע"י מר י. רוכל		3
	תרומות שהוכנסו			1,713	מתנות, סעד לנזקקים		4
				180	עבור גבילי זכרון		5
					<u>הוצאות שוטפות</u>		6
	א. לבנק הפועלים	3,903			א. דאר	550	
4,063	ב. לבנק הדואר	160			ב. נסיעות	489	
					ג. כבודים	92	
7,663	בעד המרת 1,684.87 דולר		3	253	ד. טלפון		
12,479				213	מכשירי כתיבה		
				1,597	לבנק הפועלים התזקת קרן "שבטי"		7
9,805	פחות הוצאות כנ"ל			50	הדאר - טפסים והעברות		8
				100	קניה \$ 150	547	9
2,674				547	מס הכנסה ע"י רבית ממט"ח		10
				1,133	שונות - אחזקת חשבון		
				71	פנקסי צ'קים וכו'		
	<u>מצב הקופה ליום 31.12.80</u>						
	יתרה בבנק הפועלים	2,608					
	" " הדואר	66					
2,674							

נערך ע"י: שרגא ויסמן

אריה מורדיש

קדעמעניצער
און שומסקער
לאנדסלייט
עצטימע

אין יעראל און אויסקלנד